

Onor. Biblioteca Universităţii din Cluj Sibiu

Hirlap

Megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével
Dr. VUCHETICH ENDRÉ vezetésével

A Romániai Magyar Népközösség lapja

A Timiş-Torontal-i törvényszék bejegyzési száma 59 (Dos. No. 934/1938)
Dr. VARNAY ELEMÉR felelős szerkesztő

Színház vagy népkonyha?

Ismerős írás fekszik a szerkesztőségi szoba asztalán. Reszketeg kézzel kusszán odavetett betűk sora. Írója előszeretettel böngészi lapunk hasábjait s hol itt, hol ott talál valami megjegyezni valót. Ahhoz az emberfajtához tartozik, amely nem rejti véka alá meggyőződését; észrevételét közvetlenül az érdekeltekkel közli. Nekik monja el s nem a hátuk mögött...

Külön érdeme a mi levélíró barátunknak a jószándék, a nyilvánvaló segíteni akarás, mely áthatja minden sorát. Csak hogy a mondanivalója: egyéni mindig. Egyéni meglátás, amiből hiányzik a tényeket és dolgokat bizonyos távlatból mérlegelő s a jelen adottságaihoz viszonyító gyakorlatiasság s a legszebb gondolatokkal is — elefántcsonttoronyban marad.

Régivágású öregurat sejtünk a sorok mögött, aki nehezen veszi tudomásul az idő mulását, az idő változását s vele is megesezt, mint egyik-másik korabelijévé: hogy nem tartott lépést az események rohanásával.

Legújabb levele azonban megiepetés. Szokásosan szerény eszme-futtatásában ezuttal népművelésünk egyik fontos és rendezendő kérdését érinti: az iskolán kívüli népnevelés. Ennek is egyik feladatokrét: a színházügyet.

— Többekkel beszélgettem már erről a témáról, — írja, — és azon a véleményen vagyunk, hogy az illetékes népközösségi vezetők okvetlen megtalálhatnák színházügyünk megoldási formáját. A színház minden nép kultúrájának közvetítője a társadalom felé. Elismerem, vannak fontosabb közművelődési kérdéseink is, de ne hagyjuk haverni ezt az ügyet sem.

A továbbiakban konkrét javaslatot tesz levélírónk arra vonatkozólag, hogyan lehetne egy nívós és minden tekintetben érdekes és művészi magaslapon álló színtársulatot összehívítani, mely vándor-társulat gyanánt a vidéki népközösségi tagozatok igénye szerint népaevítő előadásokat tarthatna az egyes helységekben. Ugy értelem, hogy ez a vállalkozás „kifizetné magát”, sőt jutna a bevételből jótékony célra is. Megszabja az irányelveket a színészek kiválogatásával kapcsolatban s rámutat a működési-versenyek külföldön bevált módszerére, mely általában a tehetséges színjátékos kiválogatása minden különösebb zökkenő nélkül végbemehet s megoldódik a színész-utánpótlás kérdése is. Amit nyomtaték gyanánt így jelez: Helyet az ifjúságnak!

Mindenképp okos és helyénvaló meglátásai megérdemlik, hogy a nyilvánosság elé vigyük azokat. A gyakorlati megvalósulásnak természetesen külön problémái vannak. Oly kérdéskomplexummal áll összefüggésben az iskolán kívüli népnevelés e feladata, melynek egyes vonatkozásai szorosan összefüggnek. Azt pedig talán felesleges is hangsúlyoznunk, hogy felelős népközösségi vezetőink ezt a kérdést ugyanazzal az ügyszeretettel és körültekintéssel tanulmányozták, mint népnevelésügyünk egyéb problémáit.

Halljuk azonban, képzeletben már, a különvéleményen lévők megjegyzéseit. Észrevételük körülbelül így hangzik: Szó se róla, szép gondolat és szükséges dolog a színházügy felszínentartása. Ez azonban ünnepi probléma. Nézzük előbb a — hétköznapi dolgokat. Életünk hétköznapi vonatkozásait. Azt mondták régen a bölcsök, hogy „ép testben ép lélek”. Ez az igazság örökérvényű. Tegnapi volt, ma is így van: az első a mindennapi kenyér. A megélhetés. Azután jön minden más. Fontos tehát a szellemi nívó tartása, a közművelődés istápolása, de időrendben mégis csak a szociális megsegítés kérdését kell előtérbe helyezni. A gazdaságilag kiegyensúlyozott életet élő népi közösség, anyagi erőforrásai révén, ugyanis módját éjti a szellemi igények kielégítésének. Tehát, elsősorban, az emberbaráti tevékenységre fektessük most a főszólyt: éppen téj elején, amikor szegénysorsu néptestvéreink közül sokan reászorulnak a népi közösség segítő karjára. A színházügy mellé tehát állítsunk, időszzerű kérdés gyanánt, például: a népkonyha tervét. Nem lehetne-e decembertől március végéig, más népi közösségek mintájára, az egytál-ételes ebéd ingyenes vagy kedvezményes készítését megvalósítani, az arra rászorulóok számára. Biztosra vehető, hogy cénk és helyeslő társadalmi visszhangja támadna egy ilyen kezdeményezésnek, mely az ös-

keresztények agapéira emlékeztető testvéri megnyilatkozás ékeseszló tanubizonyága lenne. Természetesen meggondolandó és figyelembe veendő az élelmiszer-fogyasztási rendszabályok általánosan kötelező irányelveinek betartása, mely az államgazdaság hibátlan működésének elengedhetetlen feltétele. Az eszme azonban,

jóakarattal és körültekintéssel, — s nem kevesebb áldatkészséggel — megvalósítható...

Színház vagy népkonyha? — Ezt a mondattöredék foglalt két kérdést ne állítsuk szembe, hanem inkább — egymás mellé. Megfórnek egymás mellett.

(—)

Az ellenség megsemmisítése az Azovi-tengertől északra befejezés előtt áll

„Fusson, aki futhat!” — ez a jelszó a szétvert bolsevista csapatok tisztai köreiből — Mariupol: a szovjet Dünkirchen — Brjanszknál többszáz ezer bolsevista katona esett német hadifogságba

Elesett a 18. szovjet hadsereg főparancsnoka

A német véderő főparancsnoksága a vezéri főhadiszállásról tegnap a következő harctéri jelentést adta ki:

Az Azovi-tengertől északra, a legszűkebb körzetbe összeszorított ellenség megsemmisítése befejezés előtt áll. A csataterén megtalálták a 18. szovjet hadsereg főparancsnokának holttestét.

Brjanszk és Wjaszma körzetében a bekerített ellenséges erők megsemmisítése szintén folyamatban van. Az ellenség kétségbeesett kitérés kísérleteit a támadón fellépő német csapatok mindenütt visszautasították. A hadifoglyok száma és a zsákmányolt hadianyag mennyisége állandóan növekszik.

Szentpétervárnál tegnap is összeomlottak az ellenség áttörési kísérletei. A három napos harcokban egyedül egy német gyalogsági hadosztály szakaszán huszonnyolc óriástankot semmisítettek meg.

Német harci repülőgépek a legutóbbi éjszaka Moszkva és Szentpétervár hadifontosságú célpontjait bombázták és vasúti vonalak ellen intéztek eredményes támadásokat.

Nincs már egységes szovjet hadvezetés

Berlinből jelentik, hogy katonai körök arra a kérdésre, van-e még egységes szovjet parancsnokság, kijelentették, hogy egyáltalán nincsen már szovjet parancsnokság és az egész szovjet front felbomlóban van. Magasabb rangú szovjet tiszték és politikai biztosok számára az a jelszó, hogy mindenki meneküljön, aki tud. Illetékes német katonai körök azt is kijelentették, hogy a következő évtizedekben nem lesz olyan szovjet haderő, amely Németország és Európa számára csak tizenöt napig is veszélyes lehetne.

A Far-őrszigetek egyik kikötőjében német harci repülőgépek nappali támadás során elsüllyesztettek két kereskedelmi hajót, több mint 2500 tonna ürtartalommal; másik két hajót súlyosan megrongáltak. Október 11-re virradó éjszaka német repülőgépek Anglia keleti partján egy fontos kikötőt, Anglia délnyugati partjainál pedig kikötőberendezéseket bombáztak.

Északafrikában október 10-re virradó éjszaka német repülőgépek Abur Smeith angol repülőter ellen intéztek támadást. Eredményesen bombázták Palesztinában Haiffa olajraktárait is. Az Északafrikában lefolyt légi harcokban a német repülőgépek három ellenséges repülőgépet lőttek le. Valamennyi német gép visszatért támaszpontjára.

Brit repülőgépek a legutóbbi éjszaka robbanó és gyújtóbombákat dobtak Németország északnyugati és nyugati részében különböző helységekre. A polgári lakosság csekély veszteségeket szenvedett. Egyes helyeken a bombák lakóházakat romboltak össze, vagy rongáltak meg. A léghátrító tüzserég a támadó gépek közül hatot lelőtt.

BRJANSZKNÁL ÁTTÖRHETETLEN A NÉMET GYÜRÜ

Berlinből jelenti az NTI, hogy Brjanszk körzetében a szovjet csapatok kitérés kísérleteit megghiúsították. A német útegek gyilkos tüzet zúdítanak a szovjet csapatokra, amelyeket a német harci repülőgépek valószínűleg bombázással árasztanak el. Több ezer holttest, széttört páncélosok, gépkocsik, ágyúk és gépfegyverek borítják a csatateret. A hadifoglyok száma máris több száz ezer.

Mariupol kikötőjében teljes a fejtelenség

Berlinből jelenti a Rador: Katonai körökből nyert értesülések szerint a német hadsereg egységei folytatják az előrenyomulást az Azovi-tenger mentén Kelet felé.

A német légerő pedig állandóan bombázza azokat a kikötőket, ahol a szovjet csapatok kísérletet tesznek a tengerre való menekülésre.

Az egyik német légerő kapitánya ezzel kapcsolatban a következőket mondotta: Mariupol kikötőjében megleptünk tizenöt kisebb hajót, amelyeknek fedélzetén szovjet csapatok voltak. Nyomban támadásra

indultunk és a kikötőben lévő csapatok szemelátára egyik hajót a másik után elsüllyesztettük.

A szovjet csapatok a legnagyobb rendetlenséget árukták el a kikötőben.

Gépkocsik és vasuti szerelvények még egyre hoztál a csapatokat. Ezek oszlopait is megtámadtuk és hatalmas lángok és robbanások igazolták ezeknek a csapatoknak a megsemmisítését.

UJALB BEKERÍTŐ HADMŰVELETEK

Berlinből jelenti az NTI, hogy egy német egységnek sikerült Wjaszmatól keletre egy fontos utkereszt

ezredet elérni és a bolsevisták visszavonulási útját elvágni. Ujabb megerősítésekkel bekerítették az ottani szovjet csapatokat amelyek az áttörési kísérleteknél többszáz halottat és néhány ezer hadifoglyot veszítettek. Wjaszma körze-

A tél nem jelent akadályt

Erdekes cikk jelent meg a napokban Németországban egyik katonai cikkíró tollából. A cikk eszmemenetét a következőkben ismertetjük: Hogy a tél bizonyos mértékben meg fogja lassítani hadműveleteinket, az kétségtelen. De emlékezzünk arra, hogy a legutóbbi világháború alkalmával is csapataink több telet töltöttek el Oroszországban anélkül, hogy azok bármiben is szükségét szenvedtek volna. Ebben a mostani háborúban harcunk mindenestre mélyebben fekszik Szovjetországban. Ezzel szemben azonban nincs két-front-háborunk, így minden igyekezetünket csapataink ellátására fordíthatjuk, úgy hogy azok testileg friss erőben és töretlen lélekkel vívhatják át az év eme legmostohább időszakát. Egy olyan nép, mint a miénk, amely szervező képességét az autó, vasutak és hatalmas fegyverkezési ipar létesítésével megmutatta, nem lesz zavarban, ha arra kerül a sor, hogy a tél elleni küzdelmét megszervezze. — Ennek a téli hadjáratnak a formájáról még nem időszorú beszélni, de hivalkodás nélkül megállapíthatjuk már előre, hogy a német hadsereg — folytatja a cikk — jobban fogja megállni a telet, mint a

tében egy másik helyen három szovjet hadosztályt kerítették be és teljesen megsemmisítették azokat. Rómából jelenti a Rador: A szovjet front, amely egyenes vonalban ezeröttszáz kilométer hosszú, a harc-tereket tekintve négyezer kilométer — írja a Stampa.

szovjet. Az elkövetkező tavasz pedig meg fogja mutatni, hogy a tél mélysége igen nagy gondokat okoz majd az ellenségnek. Tér és tér, az nem ugyanaz, a szervezkedési képességtől függ minden. 1812-ben a cár csapatai Moszkva délnyugati vidékeire húzódtak vissza. 110.000 emberből állott ez a hadsereg és e szám kedvező viszonylatban volt az ellenséges erővel szemben, birva azonkívül még ama előnyöket is, amelyeket a saját ühálózat és az otthon folytatott küzdelem nyújthat. A mostani háborúban azonban egészen más a helyzet. Ahhoz, hogy eddigi eredményeinket lerontsa, egész különös teljesítményeket kellene véghezvinnie a Szovjetnek a tél folyamán. Így újabb és újabb milliós hadseregeket kellene mozgósítania, hogy a mi ércfalunkat tavasszal megrohanhassák.

Az a tér azonban, ahol mindez megtörténhetne, rosszabbul van megszervezve, mint a miénk.

A német technika és szervezőképességgel szemben a mély tél teljesen elvesztette fenyegető jellegét. (Völkischer Beobachter.)

Londoni körök szerint

Nagybritánia békét kér

Lisszabonból jelenti, hogy nem hivatalos londoni hírek szerint bizonyos angol körökben egyre inkább tért hódít az az elgondolás, hogy gyors megoldást kellene találni a Németországgal való béke megkötése érdekében. Az óriási német sikerek igazolják, hogy Anglia ellenállási esélyei semmivé válnak, úgyhogy egyetlen

gyakorlati megoldásnak a megegyezéses béke kínálkoznék.

Ezeket az angol köröket csupán az nyugtalanítja, vajjon hajlandó-e Németország tárgyalni a békéről.

miután olyan rendkívül kedvező helyzetet tudott magának teremteni. (Oriente).

Németország fémipari cikkeket és hadianyagot szállít Törökországba

Ennek fejében Törökország nyersanyagot, élelmiszert, dohányt, gyapotot és ásványi termékeket bocsájt a német birodalom rendelkezésére

Berlinből jelenti a Rador: Az Ankarában létrejött német-török gazdasági megállapodás — mint már jeleztük, — 1943 március 31-ig szabályozza a két ország árucseré-viszonyát. Erre az időtartamra közel

kétszáz millió marka értékű kölcsönös kivitelű forgalom tekintetében állapodtak meg.

Németország ipari cikkeket, elsősorban fémipari termékeket — beleértve a hadianyagokat is — szállít Törökországnak, Törökország pedig ennek fejében

nyersanyagot és élelmiszereket szállít a német birodalomnak, elsősorban gyapotot, dohányt, étolajat és ásványi termékeket.

Ugyanakkor pénzügyi megállapodás is történt a szerződő felek között a fizetési kötelezettségek szabályozása tekintetében.

A tárgyalások mindkét részről a német-török viszonyt jellemző hagyományos baráti szellem jegyében folytak le.

„Angliának a török krómérc feletti uralmát megtörtük”

Ankarából jelenti az NTI: A német-török gazdasági egyezmény aláírása után Clodius miniszter, a német tárgyalóbizottság vezetője az újságírók előtt kijelentette, hogy a szerződésben

tekintetbe vették azokat a régi és szilárd gazdasági kapcsolatokat, amelyek Németország és Törökország között a háború előtt fennálltak.

Megemlítette Clodius, hogy a most megkötött egyezmény messze túlhaladja a két ország közötti eddigi gazdasági jellegű megállapodásokat.

A tárgyalások alatt Anglia többiben is megkísérelte, hogy azt állítsa, miszerint a török

krómércnek Németországba történő szállítása politikai jellegű,

most azonban megállapítható, hogy ez csak másodrendű fontossággal bír.

A Nagybritannia által a török krómérc felett gyakorolt monopóliumot a német-török szerződés megtöri, mert a megállapodás értelmében

a birodalom a krómon kívül nagyobb mennyiségű rezet és más fontos nyersanyagokat is kap.

Végül kijelentette még a német miniszter, hogy a tárgyalások egész ideje alatt a legőszintébb baráti légkör uralkodott.

Ítéletet hirdettek a várnai kémkedési perben és két vádlottat halálra ítétek

Szófiából jelenti a Rador: A várnai haditörvényszék pénteken hirdetett ítéletet Prudkin és büntársai kémperében. Prudkin tudvalevőleg idegen hatalom javára török kémkedést irányított. A hadbíróság

Prudkin Antalt és egyik büntársát halálra ítélte. Prudkin feleségét életfogytiglani elzárásra ítélték. Más három vádlottat 10—15 év között váltakozó börtönbüntetéssel sújtottak. Két vádlottat felmentettek.

Távlatok

SZOFIA ÉS MOSZKVA. A háború kitörése a Szovjetunió ellen Bulgária számára új helyzetet teremtett, jóllehet ez az ország nem vett részt a háborúban. Szovjetország ugyan a háború kitörése óta földalatti harcot indított Bulgária ellen, még pedig a legkülönbözőbb módszerek alkalmazásával. Bombázások, ejtőernyősök, röpecdulák és titkos rádióleadások révén a Szovjet Arra igyekezett, hogy általános nyugtalanságot teremtsen Bulgáriában, sőt esetleg forradalmi megmozdulásokat is. Mindezek a kísérletek azonban tudvalevőleg sorra hajótörést szenvedtek, mert Bulgária szilárdan kitartott a tengely oldalán és minden egyéb diplomáciai kísérlet is meddő maradt, amelyeket a szovjet vezetők időközben még megkíséreltek. Eme felforgató tevékenységet mindezen balsikerek ellenére a bolsevik propaganda még tovább is folytatta és amikor látták, hogy a röpecdulák és egyéb hasonló kísérletek nem vezetnek eredményre, még makacsabban folytatta tevékenységét a Komintern. A felforgató ama módszerekhez tértek vissza, amelyek annak idején a legutóbbi világháború befejezése után a szófiái katedrális ellen intézett merénylethez vezettek és amelyeknek az lett volna a céljuk, hogy Bulgáriában általános forradalom törjön ki. Moszkvában csakhamar különleges rendeltetési csapatokat is kiképeztek, amelyeket augusztus közepén tenger-alattjárók a bolgár partokon tettek ki nagy titokban. Ezek az egységek fegyverekkel, bombákkal, térképekkel, élelmiszerekkel és pénzzel bőségesen el voltak látva és rádióleadót is hoztak magukkal, amelynek révén Szehasztopol minden lépésükről tájékoztatták. Bulgária azonban résen volt és még idejekorán észét vette a szovjet készülődéseknek. A beférkőző csapatokat megtámadták és körülzárták. Hasonló sors érte a második szovjet csoportot is. Ez az első csoport rádióhívására jelent meg ugyancsak a bolgár partokon. A harmadik csoport már repülőgépekről ereszkedett le ejtőernyőkkel és ezek hatalmas mennyiségű robbantószeret hoztak magukkal és hamis bolgár személyazonossági igazolványokkal rendelkeztek. Azonban ebben az esetben is még idejekorán beavatkozott a bolgár katonaság és rendőrség és hat óra leforgása alatt végeztek a titokzatos támadókkal. A náluk talált irások és egyéb adatok kétségtelen bizonyossággal szolgálták, hogy az ejtőernyősök a Szovjetunióból jöttek és az volt a rendeltetésük, hogy a forgalmat megzavarják, a fegyverraktárakat és élelmiszerraktárakat felrobbantsák, azonkívül pedig illegális küzdő csoportokat szervezzenek, amelyeknek az lett volna a feladatuk, hogy az általános forradalom részére a bolgár népet megnyerjék. A kommunista propagandával parhuzamosan azonban egy igen sajátos és azzal homlokegyenest ellenkező másik propagandát is folytatott a Komintern, tudva azt, hogy a bolgár nép nagy tisztelettel viseltetett egykor a cári intézmény és a cárok személye iránt. Voltak cárok, akik valaha nagy szolgálatokat tettek Bulgáriának és ezt a hálás emlékeztést szeretne volna a szovjet propaganda most jól kamatoztatni. A cári múlt és a kommunista jelen így egymás mellé került Moszkva eme sajátos tevékenysége alkalmából. Különösen Iván cárt szerették és ismerték valaha Bulgáriában. Iván nagyapánk, — így hívják a régésrég elhunyt cárt még ma is a bolgár nép körében — tehát ismét megjelent fénykép formájában és ezeket a képeket bőségesen osztogatták a szovjet ügynökök. Kétségtelen, hogy ez az utóbbi álcázott propaganda a bolgár nép egyes jóhiszemű rétegére bizonyos hatással volt. Annál nagyobb volt azonban a kiábrándulás, amikor Iván cári vonásai mögül mindjobban kibontakozott a szovjet szándékok igazi arculata. Végeredményben mindezek az erőlködések nem jártak semmi eredménnyel, mert kiderült, hogy Bulgáriát sem kívülről, sem belülről nem lehet tengelyszilárd magatartásában megingatni. Ennek a magatartásnak a helyes voltát misem igazolja jobban, mint ezek a napok, amikor az Északi-tengertől a Fekete-tengerig terjedő óriási fronton a világtörténelem legnagyobb csatája folyik. A szovjet haderő ellentállása ma már az egész vonalon végleg megtört. Még néhány hét és a vörös haderők kénytelenek lesznek egész az Ural hegységig visszavonulni, vagy — ami már nem tartozik a lehetetlenségek sorába — feladni a küzdelmet és ezzel egyber az egész bolsevista rendszert is. Moszkva ma messzebb van Szófiától, mint valaha, annak a Bulgáriának a fővárosától, amelynek célkitűzése minden esélytelenséggel vagy tenyegességgel szemben csak az volt, hogy egészséges állami létet és új európai rendben szintén megtalálja.

Mit küldhetnek az otthoniak a katonáknak

Bucurestiből jelenti a Rador: A nagyvezérkar közli a közönséggel, hogy a fronton levő katonák részére a katonai posta útján csomagban téli ruhanevelésükön kívül toilettcikkeket is küldhetnek, ugymint szappant, kölni vizet, fogkrémet, fogkefét, fésűt, hajkefét, sósórszeszt stb. Figyelmeztetik a közönséget, hogy élelmiszert nem szabad küldeni, Azonkívül ajánlják, hogy a küldeményt jól csomagolják be, írják rá olvashatóan a pontos címet, a csomag ne legyen nehezebb öt kilónál és a küldeményt minél kisebb térfogatú csomagban küldjék.

Német-román bajtársi ünnepség Bucurestiben

Bucurestiből érkezett Rador-jelentés szerint a fővárosi tisztai kaszinó termeiben Just ezredes, a Német Birodalom romániai katonai attaséjának tiszteletére október 9-én este vacsorát rendeztek, amelyen a német és román hadsereg magasrangú tisztjei vettek részt. Az első pohárköszöntőt Pantazi tábornok, a nemzetvédelmi minisztérium államtitkára mondotta és Hitler Adolf vezért ültette. Utána átnyújtotta Just ezredesnek, aki más magas megbízatást kapott, az Őfelsége Mihai király és Antonescu tábornagy államvezető által adományozott kitüntetést, a Coroana Romániei tisztai nagykeresztjét. Speidel német tábornok Őfelsége Mihai királyt, Antonescu tábornagy államvezetőt és a román hadsereget ültette. Mazarini tábornok azután Just ezredes érdemeit méltatta. Végül az ünnepelt választ a felköszöntőkre. Ez az ünnepség végig a román-német bajtársiasság szívélyes légkörében folyt le.

Időszerű kérdés Roosevelthez

Rómából jelentik: A pun háborúk idején Hannibál és Flaminius között vívott véres csatákról híres Trasimenus-tó partján elterülő közösek polgármesterei a következő szövegű közös táviratot intézték Roosevelthez:

„Igen tisztelt Elnök Ur!

Miután mindezt nem méltóztatott pontosan meghatározni, melyek az Önök féltékének érdekszférájába tartozó vizek legszélsőbb határai, rendkívül hálásak volnánk Önnek, ha nyilatkoznék abban az irányban, hogy a fentebb említett vizek alatt a mi tavunkat is érteni méltóztatott-e?”

A Trasimenus-tó Középolaszországban Umbria székvárosa, Perugia közelében fekszik. (MN.)

„Heil Hitler” Izlandon

Izland elkeseredett lakosságának szerintük hivatalos és nem kívánatos vendégként jött amerikai megszálló csapatokkal szemben tanúsított passzív rezisztenciájáról Joseph Driscoll, a „New York Herald Tribune” munkatársa a „Nation” című lapban érdekes riportot közöl. Driscoll riportját, melyet személyes tapasztalatai alapján írt, azzal kezdi, hogy Izland lakosságát kimondottan németbarátoknak kell tekinteni. A britek és amerikaiakkal szemben pompásan megszervezték az úgynevezett „néma tiltakozást”, úgy tesznek, mintha egy szót sem értenének angolul, ha egy angol vagy amerikai katona beszédbe igyekszik velük elegyedni, csak hüvös pillantást és néma vállrándítást kap feleletül. Az angol követség épületére éjszakánként horogkereszteket mázolnak és az utcákon lépten-nyomon „Heil Hitler” kiáltásokat hallani. Ez a Németország iránti nagy szimpátia, mint ahogyan a cikk íróját teljesen megbízható forrásból tájékoztatták, nem csupán a lakosság széles rétegeiben, de a legmagasabb államhivatalokban is megtalálható. Driscoll ezeket a jelenségeket azzal a mélyseges kulturális közönséggel magyarázza, mely Izlandot a Német Birodalomhoz fűzi. Driscoll végül arra a megállapításra jut, hogy az északamerikaiak szemmel láthatólag bizonytalanul érzik magukat Izland területén. (MN.)

A pánhindu mozgalom elnökét letartóztatták

Sanghaiból jelenti a Rador: A razspur-vidéki pánhindu mozgalom elnökét letartóztatták, mert beszédében állást foglalt Anglia háborújával szemben. Szatjamurthi elnök egy madraszi nagygyűlésen többek között azt mondotta, hogy Amery indiai brit miniszter, valahányszor beszédet mond, sértegeti a hindukat, Churchill pedig következetesen hallgat Indiáról, melynek pedig négyszáz millió lakosa van.

Irákban a helyzet továbbra is válságos

A kormány nem rendelkezik többséggel

Isztambulból jelenti a Havas-OFi ügynökség: Bagdadból Isztambulba érkezett hírek beszámolnak arról, hogy az iraki kormányválságot csak nagy nehezen tudták megoldani.

A kormány semmiféle többségre sem támaszkodik.

A jelenlegi körülmények kedvezőtlenül befolyásolták az új kabinet megalakítását és politikai körökben az a vélemény alakult ki, hogy

a helyzet továbbra is súlyos.

A brit nyomás Irákban arra irányul most, hogy végezzék ki az 1940. évi forrongás katonai vezetőit, akik Iránba menekültek s állítsanak bíróság elé több vezető iraki politikust is.

Nuri Szaid pasa, az új iraki miniszterelnök, aki az angolok bizalmasa, megkísérli az iraki érdekek és a közelkeleti brit tervek összeegyeztetését. (Rador.)

Mi rejlik a panamai államcsíny mögött?

A kisállamok utjában állanak Roosevelt imperialista politikájának

Newyorkból jelenti a Német Távirati Iroda: Az „United Press” panamai értesülése szerint az Arnulfo Arias köztársasági elnök elleni államcsíny kilengések és vérontás nélkül hajtották végre.

A panamai csatornaöbven tartózkodó USA-csapatoknak megtiltották, hogy panamai területre lépjenek.

Barletta város polgármesterét s több más személyt állítólag letartóztattak. (Rador.)

NÉZETELTERÉS ARIAS DR. ÉS ROOSEVELT KÖZÖTT

Newyorkból jelenti a Német Távirati Iroda: Panama köztársaság elnöke, Arias dr. az „Associated Press” havanai tudósítása szerint a sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy kormánya és az északamerikai

hatóságok között „bizonyos nézeteltérések” voltak.

Arias dr. ironikusan megjegyezte, hogy eltávolítását „a kisállamok számára adott intelmennek” kell tekinteni s hozzátette: „ugy látszik,

a kisállamoknak nincs joguk életszínvonaluk emelésére,

gazdasági függetlenségük kivívására s bizonyos fejlődésre, mert bizonyos államok ez esetben azonnal jóvőjük fenyegetőjének minősítik őket...”

A helyi sajtónak adott nyilatkozatában Arias dr. kijelentette, hogy az Egyesült Államokban

elégedetlenséget keltett

a panamai kormány ama rendelete, mellyel megtiltotta a kereskedelmi hajók felfegyverzését. (Rador.)

FORUM (Arad)

a nagyfilmek színháza. Tel. 20-10

Október hó 14. keddtől kezdve Románia filmbemutató!
A világ 8-ik csodája!

Walt Disney

szinpompás parádés filmje, 2 évig készült, 2 órán át csodáljuk s amíg élünk emlékezünk rá!

Egy élő tabácó csodálatos kalandjai

Még ma és holnap!

A bécsi humor diktátorának legkacagtatóbb filmvígjátéka!

K i a z u c a h á z b a n

HANS MOSER — MARIA ANDERGAST — LEO SLEZAK

A legújabb 9. sz. O. N. C. és 523. sz. UFA háborus híradók.

Vasárnap délelőtt 11.30-kor ma tiné 30 leies egységes helyárral.

3, 5, 7.15 és 9.30-kor

MADRID

két év alatt ujjaépült és ma Európa legszebb városa

A Paseo de Gracia-sétányon, a Puerta del Sol-nál, a Paseo de l'Argentina környékén, a Calle San Geronimónál és a Calle del Alcalában nyüzsgő, ünnepi tömeg hullámzik. A külföldinek karneváli impressziói vannak, noha a толong és zsufoltság Madrid mindennapi élete csak. Hangos köszönések repülnek át az utca egyik oldaláról a másikra s időnkint a sétálók alaposan odacsattantanak egymás hátra, ami távolról sem konfliktus, hanem a fiatalabb korosztály fölöttébb bensőséges, baráti üdvözlésmódja Spanyolországban. A félig lefátyolozott, félg mantillas leányok felé pillanatként repdesnek a szeladonok fantáziával és lévvel telt felkiáltásai:

— Ó, mily szépség!... Ez a szempár briliánsval ér fel!

— Ah, ezek a lábak!... Zenében sem lehetne megénekelni őket!

Mindezeket az ámulatokat és hódolatokat nem kell komolyan venni. A „piropo“ csak a spanyol vérmérsékletből fakadó költői frázis. A fiatalemberek számatlanul osztogatják és a hölgyek beleegyező mosollyal fogadják őket.

Az éjszaka még dusabb, mint a nappal. Négy órákor még sűrű tömeg hullámzik az utcákon, a Chicote-bárban aranyért sem lehetne egyetlen üres helyet találni. Csupa derű és lelkesedés a spanyol főváros élete.

... De persze, ez a mult. Tíz évvel vagy tizenöt évvel ezelőtt. Amelyet elsöpört a polgárháború, gyászaival, pusztulásával és nyomorúságával. Madrid jobbadán romokba dőlt. Nem volt víze, gáza és világítása.

Madrid ma szebb, mint valaha,

két rövid esztendő csodálatos művelt. Az északi pályaudvaron (amely nemcsak indóház, hanem egyben afféle korzó és kurszalón is) ezer meg ezer ténforgó. A háború képe eltűnt az utcákról, a főváros ujjaépült s ma talán a kontinens legszebb városa.

Mik a legelső impressziók? Mindenekelőtt az, hogy az utcai koldusok eltűntek. Másodszor az, hogy a kereskedelmi élet virágzik. Az üzletek egyaránt telve vannak áruval és vevőkkel. Természetesen sok minden hiányzik, hiszen Spanyolország is érzi a háború és a tengerzár következményeit. A benzín például ritka és ezért taxi alig akad. Autobusok egyáltalában nem járnak. A magánkoeforgalom is készi, akkora, amekkorát a pontosan és ridegen megszabott adag megenged. A vasut viszont kifogástalan, gyors és pontos. A posta hasonlóképpen. A belföldi levelezést nem ellenőrzik, de mindent, ami a határokon átmegy, szigorúan kontrollálnak.

Az ujságok száma

megfogyatkozott. Mindössze hét napilapja van Madridnak. Reggel az ABC, az Arriba és a Ya, este az Informaciones, a Madrid, az Alcazar és a Pueblo.

Az ipari munkások munkaidéje nyolc óra: reggel nyolctól déli tizenkettőig és egytől ötig. A többi alkalmazottak kilenc és fél órán át dolgoznak: reggel kilenctől egyig és délután négytől féltizenegyig. Az ebéd- és vacsoraidő későre esik és az éjszakai élet is későn kezdődik. A színházi előadások tízkor vagy féltizenegykor kezdődnek. A színházak általában gyöngén mennek, de akadnak elsőprő kasszasikeres is. Az Eslava-színház például a Yola című darabbal, amely túl van a két-századik előadáson, többmillió pezeta bevételt ért.

A mozik, szemben a színházakkal, tulzsuffoltak. Még hétköznapokon is végeláthatatlan sor sálkál a pénztárak előtt. A filmek javarészt külföldiek: Amerika, Németország, Olaszország és Anglia az Importsorrend. De a spanyol film mind erősebben tör utat. Madrid közelében most avatták fel az új, Chamartín de la Rosa-i stúdiókat.

Jó a közéletmezés

Ami a közéletmezést illeti, a spanyolországi „inség“ jobbadán legenda. Szó sines inségről. A kenyéret természetesen korlátozzák, de a spanyol nép nem nagy kenyérfogyasztó. A porciók valószínűleg a legkisebbek Európában. A magánzók, üzletemberek és szabadfogalkozásuak napi adagja 7 és fél, a hivatalnokoké és kereskedelmi alkalmazottaké 12 és fél, a munkásoké 17 és fél deka naponta. De a kenyér hiányát bőven pótolja az, hogy csomó élelmiszer eladása teljesen szabad: burgonyát, sajtot, tojást, sonkát, disznóhúst és gyümölcsöket korlátlanul lehet vásárolni.

A textil- és bőrárak szintén szabadon árusíthatók. A kirakatok tele cipőkkel, ruhákkal, fehérneműekkel. Az inség valójában nem élelmészeti vagy ruházati téren, hanem a füstöljivalókat illetőleg jelentős.

Nincs dohány

A havi ráció személyenként 150 gramm, ami napi öt cigarettának felel meg.

Az éttermi menü bőséges és kifogástalan —

Jellemhibák és betegségek

A gyógyítóművészet egyik legelemibb és legfontosabb műfogása az, hogy először a szervezet legáltalánosabb életműködéseit szabályozzuk (ami gyakran egymagában is elegendő a bántalom megszüntetésére) és az általánosból közelítjük meg az egyest, a részletet. Természetesen vannak kivételek, amikor azonnal a „helyi“ bántalomra kell összpontosítani tevékenységünket (sürgős műtét, stb.) Már ebből is kitűnik, milyen fontos és elengedhetetlen minden esetben a szakértő orvos bírálata, döntése és mennyire

nem lehet még oly sok orvosi ismeret felett rendelkező laikusnak sem beleszólni az orvos dolgába.

Előfordul azonban, hogy a testi működéseket mind rendbentáljuk, a „lelet negatív“, az általános és részleges funkciók körül sines hiba, de mégis beteg az ember, aki tanácsunkat kéri. Sokszor találjuk meg ilyenkor a betegség forrását a lélekben: gondolati vagy érzelmi konfliktus, csalódás az életben és igazságnak vélt tanokban, csalódás emberekben, aggály és aggodás, nyugtalan lelkiismeret, komisz férj, vagy lelketlen asszony, reménytelen világnézet, hivatali mellőzés, igazságtalanság, stb. E sorstényezőkre a kedélyek rendkívül különböző módon reagálnak és így

jellem, egyéniség dolga, hogy valakinél milyen erős hatást, sőt testi utókövetkezményt váltanak ki e próbatétek.

A modern orvostudományban komolyan szó van a jellemnek kórtanáról olyan értelemben is, hogy a lélek mélyén rejlő rossz tulajdonságok, csunya jellemvonások, gyengeségek kihatnak a szervezetre és megjelennek arckifejezésben, testtartásban és egyéb külső megnyilatkozásainkban. A test és lélek e párhuzamának igazsága nem új még a laikus megfigyelők előtt sem. A szem valójában a lélek tükré és az arevonások sok belső titkot árulnak el. Ahogy az arckifejezés kifejezi érzelmeinket, indulatainkat, sőt napvilágra hozhatja még gondolkodásunk irányát is, ugyanugy

tükré jellemünknek, tehát etikai értékünknek.

Értelem, kedély és akarat kiülnek szemünkbe, felcsillannak homlokunkon, megadják orrunk- és szájnnyílásunk jellegét.

Ha tehát a lelki alakot kifejezésre jut testünkön, sokszor megadja annak alakját és a körvonalaát csodálatosan kormányozza, akkor kézenfekvő kórtani hatása is. A rossz, negatív jellegű lelki tulajdonságok, az akaratnak és kedélynek gyengeségei, betegségei nemcsak kifejezett ideg- és elmekórtani következményekkel járhatnak,

hanem beteg állapotot idéznek elő a testi szervezetben is.

Ez ősrégi tapasztalat. A tulzott bánat, az önelhagyó, féktelen elkeseredés, a vígasztalanság bénító sötétsége, a céltalan és értelmetlen ragódás, a világfájdalom és vád az élet ellen nemcsak „ideg-összeomlást“, jajgatást, hanem testi bajokat, főleg szív- és gyomorbetegségeket vagy idült, rendellenes bél-állapotokat eredményezhet. Az ilyen betegek sokszor évekig kezelik magukat állítólagos szív- és gyomorbetegséggel, míg egyszer csak kiderül, hogy a lelki ok megszüntével a betegség is elmúlik. Számtalan példáját látja ennek a tapasztalt orvos. Érzelmeink, indulataink normális viszonyok között is kihatnak a vérkeringésre, mirigyműködésekre, szerveink csomósodására, szívritmusára, stb.

Általán felül vagy alulmunkoltak, a leggyakrabban a leggyeőbb nyomot vagy beuunk.

feltéve természetesen, hogy a vendég szereti a spanyol konyhát. A borok felségesek. A Xeres vagy a Rioja pótolja a fogyatékoságokat. De az árak azután előkelők: egy ötvenpezetás meg sem kottyán.

A spanyol külpolitikai arelát eddig tartózkodó volt. A német—orsz háború azonban megváltoztatta a spanyol zárkózottság arelátát. A Puerta del Sol-tól a Calle de Alcalá-ig sűrű csapatokban marsolnak a falanxisták és a katonák, karaszallagukon e fejrással:

— Muerte a la Rusia... la Rusia es culpable...

A szenvedélyek tehát kelet felé éleződnek ki. De előre kell pillantani. Az a veszély, amely mind élesebben rajzolódik ki az Azori-szigetek körül, a spanyol indulatokat máról holnapra nyugat felé irányíthatja.

Ugyanigy kihatnak szerveinkre, szervezetünkre, sőt egész életsorsunkra jellemtulajdonságaink.

Megfigyeléseim szerint három jellemhibára vezethető vissza minden káros testi vagy lelki hatás; ezek: a gyávaság, a könnyelműség és az aránytalan önzés. A gyávaság alaptulajdonságából származik a félelem; félelem a jövőtől; tulzott aggodás, szorongás, meghunyászkodás, hízélgés, rettegés, kétségbeesés, illetlen alázatosság, mások véleményének tulbecsülése, saját véleményünk elhallgatása, lámpaláz, stb. Természetes, hogy nem minden esetben szabad egyoldalú jellemmagyarázattal elintézni ezeket a nem kívánatos lelki állapotokat;

szorongást, félelemérzetet okozhatnak szervezetre szivbjakok.

De a fürkésző orvos a testi tünetek láncolata mögött gyakran bukkan a gyáva alaptermészetben megadott igazi körokra.

A könnyelműség jellemhibája leginkább a pazarlásban jut kifejezésre; pazarlás az életerőkkel, az idővel, a pénzzel, mások jószágával és türelmével, sőt mások javaival, — mind egyazon sátni gyölkér termései. A betegség szempontjából elsősorban az életerők eltékozása számít. Könnyelműen éjszakázunk, dohányozunk, iszunk, szeretkezünk; megszámlálatlanszor hágjuk át a természet törvényeit és pazarlunk átöröklött, világrahozott erőnkkel, tehetségeinkkel, egészségünkkel. A könnyelműség fogalma alá sorolható a mértéktelenség is. Mértéktelenség, féktelenség, szertelenség lehetünk nemcsak evésben-ivásban és ösztöneink kielégítésében, hanem a munkában, a gondolkodásban, az érzelmeinkben és karrier utáni szaladgálásunkban is. A könnyelmű ember ezenkívül könnyen hül meg, mert alaptermészetéből kifolyólag például elmulasztja a felöltő idejekorán való mozgósítását a zálogházból, ahova ugyancsak könnyelműség miatt jutott a nélkülözhetetlen szövetdarab.

A jellemhibák hatása tehát közvetlen és közvetett is lehet.

Az aránytalan önzés rokon jellemvonás a mértéktelenséggel. Talán a három alaphiba legcsunyábbika; óriási testi és lelki károkat okoz. Mert az önző ember vagy tulsokat, vagy tulkeveset eszik; sajnálja a javakat másoktól, tehát irigy. Fővsénység, kárörvendés, féltékenység, szeretetlenség, jeges, kérges szív, ostoba góg, társadalmi elzárkózások, — mind az aránytalan önzés következményei. Aránytalanul kell mondanunk azért, mert az önzés bizonyos foká és mértéke nélkül nem lehetne élni és mások sem hagyának bennünket élni. A természetes önzés egészséges, hiszen

emberszeretetünknek is önszeretetünk a mértéke.

Ha felebarátomat úgy akarom szeretni, mint ön magamat, akkor előbb becsülettel és tisztességgel kell magamat szeretni, mert különben ő nem fog kérni a szeretetemből. Az aránytalan önzés, az anyagi javak tulzott szeretete és tisztelése, saját könnyelműnk és testi életünk tulbecsülése azonban végtelen lelki „elmeszesedést“ okoz, ami a kísérő társulhibákkal: az irigységgel, féltékenységgel, gyűlölettel, stb.-vel együtt teljesen abnormis lelkiállapotot és ezzel együtt testi betegséget (pl. máj- és mirigyműködési zavarokat) is okozhat. Az anyagelvű, multszázadbeli, mindent a testből „zármasztató“ orvosi nézetet terjesztő népszerű könyvekhez és cikkekhez szokott nagyközönség talán tulzónak mondhatja mindezt, de a mai tudomány, ha nem is tud mit kezdeni még a lelki háttér gyakorlati értékelésével, mégis elismeri, hogy a jellemhibák és a testi betegségek közötti kölcsönhatás a leggyakrabban a jellemhibák kórtani értékelésével.

Dr. W. A.

A tudomány harca az előítélettel

Halálra ítélték egy hírneves orvost,
mert tudásvágyból emberi holttestet boncolt

Közeledik a négy századik évfordulója annak, hogy Rómában halálra ítélték Vesalius Andrea olasz orvost, a páduai egyetem nagy hírű tanárát. Miféle gonosz tettet követett el vajjon a tudós professzor, amiért a halálos ítéletet kimondták rá? Semmi egyebet nem cselekedett, csak azt, hogy **emberi holttestet boncolni merészkedett.**

Mert bizony ezt tenni századok óta tilos volt. Már VIII. Bonifác pápa 1300-ban bullában tiltotta meg az emberi test felboncolását és egyházi átokkal fenyegette meg a rendelet megszegőjét. Később ezt a pápai tilalmat még jobban megszigorították és így történt, hogy az első tiltó bulla kiadása után kétszázötven esztendővel, a pápa nevében a római törvénytörés **kimondta a halálos ítéletet**

Vesalius Andrea feiere.

Az orvosok már a legrégibb korban is felismerték annak a szülékenységét, hogy tisztában legyenek az emberi test belső szerkezetével, mert tudták, hogy az emberi test betegségeit is csak így tudják jobban gyógyítani. Az emberi testhez azonban sokáig nem mertek hozzájutni még a halál bekövetkezése után sem. Ez leginkább vallási okokból volt lehetetlen, mert a régiok temetési szertartásai előírták, hogy **a holttesteknek érnek kell lennie.**

Mikor aztán az egyiptomiak megkezdtek halottaik bebalzsamozását, az csak úgy volt lehetséges, hogy a halott belső részeit kiszédezték. Ez volt az emberi testeknek első boncolása, amelyet papok, orvosok és balzsamozó emberek végeztek.

A régi görögök és rómaiak szintén nem nyultak boncolókéssel az emberi holttesthez. Megelégedtek az azal, hogy állatokat boncoltak. Így ismereteik az emberi test összetételéről igen hűzágosak voltak. Nem csoda, hogy például Hypokratesz, az ókori tudós orvos, akit az orvostudomány atyjának mondanak, még azt a felfogást vallotta, hogy **a szív az emberi lélegzés fontos szerve.**

Hosszu évszázadok után megváltozott ez a felfogás oly módon, hogy akadtak orvosok, akik a szívet az érzések és a gondolatok központjának, a lélek székhelyének tartották. Aztán ismét elteltek évszázadok, amíg fellépett az angol Thomas Wright, aki elsőnek ismerte fel helyesen a szív rendeltetését és hirdette, hogy

az a vérkeringés központja
és hogy az emberi test ereiben a vér nem áll mozdulatlanul, hanem szakadatlanul mozog. Wright tanai akkoriban még annyira felfoghatatlanok voltak, hogy orvostársai meg akarták verni és majdnem kizárták az orvosi céhből. Thomas Wright boncolás segítségével jutott el megállapításaira.

Kétségtelen, hogy **az orvosok mindenkor megpróbálkoztak a boncolással.**

Igy krónikák beszélnek, hogy a ptolomaius által alapított alexandriai orviskolában Herophilosz és Erasistratosz már Krisztus előtt 320 körül Seleukos király engedelmével halálra ítélt gonosztevőket boncoltak. A boncolást élő testeken végezték és az volt a parancs, hogy mielőtt a szív dobogása megszűnik, a boncolást abba kell hagyni. Így aztán ez a hamar félbeszakadt boncolás nem sok eredményt hozott.

A középkor elején egyes orvosok mindinkább kezdték követelni, hogy az emberi test szerkezetének megismerése céljából engedjék meg nekik emberi holttestek boncolását. Minthogy az engedélyt nem kapták meg, sőt fellépésük maga után vonta a tilalmat, akadtak orvosok, akik nem tudva ellenállani a tudásvágyuknak, fizetett emberekkel **a temetőkből frissen elhalt emberi holttesteket lopattak maguknak és azokat a boncolás elvégzése után titokban ismét eltemették.**

gy cselekedtek Sylvius Jaktab, Faloppia, Eustachio és sok más orvos. Azonban a művészeket is érdekelte az emberi test összetétele és pedig azért, hogy azt tartásában és mozgásában minél jobban ábrázolhassák. Leonardo da Vinci és Michel Angelo, a halhatatlan művészek, szintén foglalkoztak a temetőből lopott hullék boncolásával. Mindkettőnek számos boncolási rajza maradt az utókorra. Michel Angelonak ezen-

kívül van egy Anatómia című képe is, amelyen maga a művész éjszakai gyertyavilág mellett boncoló-mester utasításai szerint asztalra fektetett holttestet boncol.

Annak a kornak leghíresebb boncolója volt Vesalius Andrea, aki a páduai egyetemen a sebészetet tanította.

A pápai tilalom ellenére állandóan boncolt. Vesalius igen elővigyázatos volt. Külön boncoló termet építtetett magának. A terem közepén süllyesztett hosszú asztal állott, körülötte padok voltak a hallgatóság számára. A sarokban emelvényen néhány zeneértő hallgató foglalt helyet hangszerezéssel. De ezek nem zenéltek, hanem a többiekkel együtt figyelték az előadást, amelynek során Vesalius lopott holttesteken magyarázta tanítványainak a boncolt test szerkezetét. Ha aztán váratlanul jöttek a hatóság emberei, amit a kint lesbenálló szolgák idejében jeleztek, egy gombnyomásra

az asztal a boncolt hullával és a szerszámokkal együtt a pincébe süllyedt és helyét sima lap foglalta el.

A zenés tanítványok rázendítettek muzsikára, amelyet a többiek hallgattak. Ezeknek a tiltott boncolá-

Azerő és hatalom szimbolumai
az új nemzeti szocialista német építészet alkotásai

Az új nemzeti szocialista német építészetet hatalmas akarat és felség jellemzi. A messziségbe feszülnek a tömör, erős falak s ugyanekkor masszívan ülnek a talajban, mint egy nagyon reális hatalomnak nemcsak szimbolumai, de biztos őrhelyei. Az építészet klasszikus, szinte teljesen „empire” jellegű, persze

sajátos német megnyilatkozási formákban.

Mindenestül a jelen terméke ez az építészet s legföljebb csak a rómaiaktól tanult, de azoktól aztán valóban sokat. Nincsen köze, sem a berlini porosz barokkhoz, Nagy Frigyes korának emlékeihez, sem a berlini vagy netán goethei klasszicitáshoz. A rómaiaktól tanult; mintha igazolni akarná Oswald Spengler felsőbbes észrevételét: a poroszok a legújabb kor rómaiak... A görögök felé is visszatérintene: de nem keres mégsem semmi könnyű gráciát. Férfias és komor építészet ez, az erő és a hatalom nagyarányú megjelenítése, katonás és merev stílus, mely nem szereti a könnyed játékot. „Empire”, de a 19-ik századeleji empire minden könnyüése és tetszetős stílusromantikája nélkül; nem archeológiai emlékek űtetik, de

az örök germán formakeresés vágyakozása a zártság és befelézettség után

— s nyilván e stílus alkotói is úgy érzik, az ő formáik révén érkezett el a német esztétikum a betetőzés biztonságáig s a germán „individualizmus” és „romantika” általuk talált megnyugvást végleges és tömör formák reálisában. Ez a reális kollektív és biztos; nem ismer személyes játékokat és személyes megnyilatkozásokat.

A középkori és germán elemek modern romantikája mintha kiszorult volna a monumentális német építészetből. A nemzeti szocialista rendszer elején a hivatalos pártépítészeti szívesen keresett összhangot a népies német gótikánál, melynek tanulmányait és arányait vegyítette a célszerű modern építészet kellékeivel, szükeleteivel. Most minden egy klasszicista stílus erős akaratú és fensége uralkodik. Nyilván vannak a mai német építészetnek más megnyilatkozásai is.

A magánépítkezésekben szívesen nyúlnak vissza a népies építészet reminiscenciáihoz.

Intim német családiaság, kispolgári és paraszti kedélyesség jellemzi ezeket az apróbb építkezéseket, ahogy megbujnak a hegyek, völgyek ölében vagy a viharzó nagyvárosok peremén, — de az építészeti összehatás mégis klasszikus s mint minden nagy politikai törekvés, úgy a német nemzeti szocializmus uralmi akaratú is egyetlen imperiális stílust keresett magának, közösségi és reprezentatív formát, mely ott uralkodik az emberek életén.

Hogyan született ez az új klasszicista stílus?

soknak volt az eredménye 1543-ban Vesaliusnak De corporis humani fabrica című könyve, amellyel a modern bonctan alapjait megvetette.

Vesalius végül mégis rajtavesztett. Pisai orvosok meghívták, hogy ismertesse előttük az emberi test belsejét. A tanár magával vitte két meghitt szolgáját is, akik az előadás tartására friss hullát raboltak a temetőből. Eppen javában magyarázott, amikor hirtelen fegyveres katonák rontottak a terembe. Pisa okkorig a pápai állam uralma alá tartozott és a letartóztatott Vesaliust Rómába vitték, ahol

a törvénytörés hamarosan halálra ítélte.

A pápa azonban megkegyelmezett a nagy tudósnak, akit arra kötelezett, hogy bűnhődésül zárandokoljon el Jeruzsálemben. Az öreg Vesalius el is indult, de utközben a hajón megbetegedett és meghalt.

Később éppen Vesalius eredményei bírták rá a Szentszékelt arra, hogy a boncolási tilalmat visszavonja és megengedje tudományos célra a holttestek boncolását azzal, hogy a boncolás után a holttest részeit a helyükre kell rakni és

a holttestet megfelelő egyházi szertartással eltemetni.

Ettől kezdve a boncolás tudománya nagy léptekkel haladt előre és fokozatosan eljutott a mai magaslatig. Ma már minden apró részében ismerik az emberi test belső szerkezetét és azt azoknak az orvosoknak köszönhetően, akik tudásuk gyarapítása céljából nem riadtak vissza attól, hogy rendeletekkel és hagyományokkal szembeálljanak.

Sigma.

Nyilván ott vannak homlokán a mai némettség és a nemzeti szocializmus összes jegyei, ahogy **egyetlen erős uralmi akarat diktálja ott az esztétikai ízlést,**

egy régi művészi hajlandóságnak a hatalom teljeségét felhasználó kiélésével. A klasszikus emlékezés nemesak a rómaiak felé fordítja vissza a mai Európa leghatalmasabb államának építészetét, de mármár érezni néhol a reneszánsz Itáliájának hatásait is. A reneszánsz palazzo olyan masszív és mégis szép forma, mely nem lehetett a mai németekre hatástalan; itt-ott, egységes térhatásoknál már ott vannak néhol a festői campanilek vonalai is. A reprezentáció ösztöne és vágya vonja a klasszicisták és a reneszánsz felé ezt az építészetet. Habár ugyanekkor

ott élnek benne a modern német stílusformák összes emféléi.

Efölött a klasszicista építészet fölött nem mulhatott el nyomtalanul a hosszú és küzdelmes keresés, ahogy vagy husz-harminc éve új építészeti stílusok után kutat a német ízlés.

S a némettség, Európának e szinte legiparosabb népe talán hivatott kikísérletezője is volt e modern stílusoknak; hiszen a legjobban a tulipárosodott Németországnak kellett megéreznie a formák változását és az új életstílus szükségletét. A mai német klasszicisták tehát nem merő eklekticizmus és főképpen nem stílusromantika, hanem

teljesen aktuális célszerűséggel és a formák praktikus ismeretével.

Nem az ornamentika, a dekoráció, a romantika beszél itt, hanem a vonalak, a tömegek aránya és monumentalitása. Nagy tévedés lenne tehát, ha a mai német építészetet klasszikus hajlandóságai miatt egyesek konzervatív vagy eklektikus módon skatulyáznák. A modern tanulságok felhasználása mellett persze sok benne a konzervatív visszahatás is; hiszen a nemzeti szocialista rendszer hadat üzent a weimari és a polgári korszak modernségének s az újító művészeti törekvésekkel szemben

a hagyomány és a régi német szocialista elveit hangoztatta,

tudatosar, szakítván egyben a művészet öncélúságának elvével s mindent beiktatván a népi elven élő egyetlen politikai akaratú közösségi költésességek közé.

Ez a művészet mindenestül a mai Németország dekoratív nagy arányúval és az emberen túlnyúló törekvéseivel. Nem egyéni de közösségi stílus — vagy ha egyéni stílust keresnek is benne és mögötte

ott találjuk indításai között a nagy megbízónak, építetőnek, Hitler Adolfnak szellemét.

Ez a felismerés külön érdekességet és jelentőséget biztosít az új német építészetnek.

G. L.

**Oszikabátokat, rubákat
fest, tisztít**

KNAPP

modernül berendezett vállalata

ARAD, Str. Brațianu 2-4 sz. (Minorita-palota), Episcopul Radu 10 szám

A japán „Fekete Sárkány Társaság“

A Fekete Sárkány alapítója és vezére a nyolcvanöt éves Micura Tojama aki egy új nemzeti Ázsiát akar teremteni, amelynek élén Japán áll

Báró Hiranuma japán miniszter eleni legatöbbi merénylet ismét ezen titkos társaságra irányítja a figyelmet. Róla szólva háromnegyed évszázad kél életre és vele Japán harcokban és diadalmokban gazdag Meidzi korszaka. Rég elköltözött nagy államférfiak és hadvezérek elevenednek meg és árnyalakjuk körülbelüli eme korszak egyetlen még életben levő szereplőjét, Micura Tojamát, a „Fekete Sárkány“ alapítóját és vezérét.

Az évszázados elzárkózottságban élő Japánt az amerikai Commodore Perry hajóágyú nyitották meg 1853-ban a fehér emberiség civilizációja számára. Japán, szociálista jellemvonásokkal is bír,

Harc az idegen eszmék ellen

A lázadó szamurájok több csoportban keltek fel egy-egy nemzetséggel vezetésével a központi kormányzat ellen. Az egyik híres klánvezér Szaigo volt és

az ő jobbkéze Micura Tojama, az ifju szamuráj.

Tojama ősi szamuráj módra két karddal küzdött Szaigo oldalán, hogy az összeomlást feltartóztassa, de hiába! A Szanido-hadsereg parancsnoka, az ifju Szajondzi verte le őket. Mikor Tojama az életbenmaradt lázadókkal börtönéből kiszabadult, megfogadta, hogy

a küzdelmet az idegen eszmék ellen,

a fehér hatalmak ellen, Japán nagyságáért, a régi erkölcsök feltámasztásáért és Ázsia vezetéséért folytatni fogja. Társaival együtt megalapította a „Fekete Óceán“ titkos társaságot. A társaság az egyéni terrort választotta harcészközüel.

Ez időkbén Japán már nagy léptekkel haladt

Az orosz-japán háború és a titkos társaságok

A kínai hadjárat során kitünt, hogy Japánnak a cári Oroszország a főellensége. Tojama célját most

az oroszokkal való leszámolás képezte.

A Mandzsuriában nagy érdeklőségekkel bíró Josiuda bankház anyagi támogatásával 1901-ben Szugijama, Tojama és Ryobei Usida megalakították a „Kokur Jukai“-t,

a „Fekete Sárkány Társaságot.“

Mandzsuria kikémlése, oroszellenes kínai bandák szervezése, képezte a munka főrészét, melyben Tojama támogatói közt ott szerepeltek Meckel tanítványa Kodama, a későbbi Liaojang-i és mukdeni győzelmek vezérkari főnöke, Tanaka, a japán terjeszkedési program kidolgozója és főleg Togo, két orosz flotta hullámsírba küldője.

Az oroszok 1903-as amuri előnyomulása után,

A finánckapitalizmus ellen

A portsmouthi béke óta Tojama előtt mind tisztábban rajzolódott ki a cél: leszámolás a gyenge politikuskal és Kelet-Ázsia hegemonizálása. E kettős célhoz lassanként egy harmadik is járult:

a finánckapitalizmus hatalmának megtörése.

Az orosz háború után, de még inkább a világháború konjunktúrájában az ipar hatalmasan kiterjeszkedett és vele együtt a pénzemberek uralma. Tojama nagyon élesen meglátta, hogy a gazdasági élet célváltásai átváltozásokkal, kockázatosnak nem akarásuk-

Merénylet öt miniszterelnök ellen

Am a világháború kikapcsolja a főellenséget, Oroszországot, most az angolszász hatalmak szövetkeznek a terjeszkedő Nippon ellen. 1922-ben a washingtoni konferencia Szibéria és a kínai Santung kiűrtésére kényszeríti, a brit-amerikai-japán flottakereskedést pedig 5:5:3 arányban állapítja meg. Tojama világos érvelésekkel mutat rá a gyalázatra és valóban:

Hara miniszterelnök merénylet áldozata lesz.

A huszas évek a visszavonulások állandó periódusát képezik: Kínában új forradalom szorítja ki a

Fordításokat,

okmányokat, irodalmi és szakmunkákat, román, német vagy magyar nyelvről vagy nyelvre, vállalkoz. Levelezés érdeklődésre váró emberek. Timisoara III., Strada Rusu nr. 2 sz.

feudális társadalmi berendezkedése összeomlott. Az ifju Mucsuhito császár célja az idegen technika vívmányainak meghonosítása lett, hogy országa elkerülhesse a többi ázsiai ország sorsát, a fehérek általi leigázást.

Igy lettek a régi feudális urak, a daimiók, ipari kapitálástákká,

így szervezte meg a harcosok rendjéből, a szamurájokból, az új, európai mintájú hadsereg tisztikarát. Az átalakulás azonban nem ment simán, mert a régi életformákhoz ragaszkodók több véres lázadásban szegűttek ellen a „tenno“ akaratának.

a „nyugatoskodás“ útján. Jakob Meckel, a porosz vezérkari tiszt modern hadsereget szervezett. Az állam által gyártulajdonosokká tett daimiók gazdagsága egyre növekedett. Fokozatosan osztálykülönbségek álltak elő és ezzel együtt az életszínvonalak differenciálódása is elkezdődött. Az iparban foglalkoztatottak, a városok lakóinak eltartása egyre nehezebbé vált. Ekkor Tojama merényletet rendeztetett a miniszterelnök ellen és agitációja felkorbácsolta a közvéleményt.

Japán sereget küldött Koreába, mely az 1894-95-ös háborúban megverte a kínai haderőt.

Az 1895 május 8-i béke Japánnak juttatta Koreát, Formozát és a Pescadores-szigeteket, ám a Liaotung-félszigettől Port Arhurral, Oroszország, Németország és Franciaország közös tiltakozása miatt elesett.

a moszkovita veszedelem oly kézzel fogható volt, hogy a hatalmas Szejukai-párt vezére

a háború mellett döntöttek.

A „Fekete Sárkány“ orosz nyelvtanfolyamokat rendezett tagjai számára s egyik vezetője, Usida, Mandzsuriába ment felkelőbandákat szervezni a kínaiakból. A leghíresebb felkelőbanda, a „vörös szakállasok“ voltak, akik támadásaiknál vörös álszakállt ragasztottak. Vezérük Csang-Co-lin, később, 1912-ben a japánok támogatásával Mandzsuria kínai kormányzója lett.

A háborúban a japán hadsereg legyőzte az orosz haderőt, de maga is kimerült.

Ei kellett fogadni az amerikai békeközvetítést, melynek folytán Saachalin déli fele, Port Artur és a Liaotung-félsziget jutott Japán birtokába és a keletkínai vasút oroszokkal közös igazgatása. Mandzsuriát nem kapta meg.

kal, a külföldi tőkéhez való kapcsolódásokkal inkább a fél, mint a motor szerepét töltik be Nippon imperializmusának szekerén.

Közben a „Fekete Sárkány“ egész Kelet-Ázsiát működési körébe vonta, a fehér hatalmak elleni aknáháborújában. Az orosz vereséget követő nemzeti felszerkenésekben mindenütt ott a keze.

Támogatja az indiai nacionalistákat

éppúgy, mint a fehéreket kiszolgáló kínai császári ház ellenségeit.

japán befolyást és még Csang Co-lin, a mandzsuriai helytartó is ingadozik hűségében, amit azután életével fizet meg. A washingtoni flottaegyezmény 1930-ban 10:10:7 arányban állandósul, miért

Hamaguchi miniszterelnöknek is orgyilkos kéztől kell halnia.

Végre a kiborbanó világviszály hatása alatt, a Kvantung-félsziget japán megszálló seregét meg tudja mozdítani Tojama és az 1931 szeptember 18-án elkergetve Csang Co-lin fiát Mukdenből, megszállja Mandzsuriát.

Vakacsuki miniszterelnök ellenkezik, mire egy merénylő súlyosan megsebesíti. Utóda Inukáj, nem meri vállalni a mandzsuriai felelősséget a népszövetségi Lytton-bizottság előtt. Tojama titkára, Homma szervezi a lakában rátörő terrorista tengerésztszketeket, akik csak annyit engednek neki, hogy halála előtt az ősi japán furdót vehesse.

A merényletek elharagúznak.

Most már politikusokon kívül a pénzemberek is

sorra kerülnek. Csak az agg Takahasi, a legnagyobb pénzügyi tekintély, tudja elkerülni a halált. Rá később kerül sor. 1936 február 25-én 6 órai méretű tisztifelkelés keríti hatalmába Tokiót. Okada tengernagy miniszterelnök csak úgy menekül meg a gyilkosoktól, hogy

hátoltnak tetetve magát, koporsóba fekszik, de Takahasi pénzügyminisztert megöli. A gyilkosok kiköcsiznek a 87 éves „genro“, Szajondzi, rezidenciájához, hogy végezenek vele. de az aggasztán egérutat nyer. 1940 november 20-án hal meg a megtörtén visszavonuló Kimocho Szajondzi herceg, Tojama első és utolsó nagy ellenfele...

A Fekete Sárkány programja

Tojama befolyása a Kínával szemben követendő politikára, melyben már a hadsereg a döntő sző, egyre nagyobb. A közvélemény egyre jobban Tojama mellé áll. A Kelet-Ázsia feletti uralom és a belföld nemzetiszocialista irányu átszervezésért, melynek élén a hadseregnek nemcsak fiatal tagjai állnak, hanem oly tekintélyek is, mint Szuetegu tengernagy. Araki, az adoptált szamuráj hadügyminiszter és báró Hiranuma, a „genro“ helyébe lépő titkos tanács elnöke. Midőn utóbbi 1937-ben kormányra kerül, nyilvánvaló lesz, hogy

a kínai háború elkerülhetetlen...

Micura Tojama ma 85 éves. Visszavonultan él tokiói házában és tanítványainak halk előadásokban magyarázza eszméit. Ez eszmék Ikki Kita 1919-ben megjelent könyvéből, valamint Tojama személyes megnyilatkozásaiából ismeretesek. Ott kell kezdeni, ahol a Meidzi-forradalom abbahagyta. Helyre kell állítani a „tenno“ és a nép közösségét, megőrizni a tőke uralmát, felkészíteni az ősi japáni erényeket.

Az európai nemzeti szocializmust elutasítja;

Japánnak a „kodo“-t, a „császári utat“, az erény útját kell követnie. Belső népközösség, az osztályharc kiküszöbölése ennek előfeltétele és a végcél egy új, nemzeti Ázsia, melynek élén Japán áll.

Parlament pártok nélkül

1937 december 15-én Tojama kiáltványban követele a korrupt politikai pártok megszűnését. Két évvel később először ült össze pártok nélkül a parlament. Báró Hiranuma akkori belügyminiszter kijelentette, hogy a legközelebbi parlament már a régi családrendszer jelöltjéből fog összetevődni.

Az utolsó hetek eseményei, a „tengerészeti fel-fogás“ hívének előtérítését látszottak igazolni. Viszont báró Hiranuma, jelenleg tárcanélküli minisztert általában a szárazföldi expanzió hívének tartották, amely elsősorban a Szovjetunióban keres új életteret Japánnak. Talán itt kell keresni az ellene elkövetett merénylet nyitját?

A. F.

Riaszto nevek

Borneói benszülotteknek, a dajakoknak rendkívül érdekes szokásáról számolt be egy svéd expedíció, mely hosszú időt töltött a fejjavászok hírhedt szigetén. Mjoberg, az expedíció vezetője elmondta, hogy a dajak csecsemő egyhónapos korában ideiglenes nevet kap. Például „Madárpiszok“-nak nevezik el, vagy más, ehhez hasonló utálatos nevet adnak neki, hogy a gonosz szellemeket távolartsák tőle. Ha a név nem bizonyul eléggé visszataszítóknak és a gyermek mégis megbetegedik, akkor még förtelmesebb nevet kap, abban a reményben, hogy a szellemeknek ilyen módon elmegy a kedvük attól, hogy továbbra is a gyermek körül ólálkodjanak. Csak öt éves korában kapja meg a dajak gyermek végleges nevét, amikor már megerősödik és a gonosz szellemek hatalma már nem fog rajta annyira.

Reprodukciók

okmányokról, képekről

Igazolványképek

gyorsan és jutányosan készülnek

FOTO STUDIO

ENGEL ENDRE

fényképészeti műtermében

Timisoara I., Piața Libertății 4. Telefon 34-30

A SZERELEM NEM OLYAN EGYSZERŰ

A Perronon két utas bucsuzni készült. Két szürke, mindennapi utas, amilyen ezer és ezer akad még annak a nem túlságosan nagy városnak pályaudvarán is. Más-más irányba vezetett utjuk s bár tulajdonképpen mindketten odaválósak voltak, valami kifürkészhetetlen erő mégis másutt sodorta őket olyan közel egymáshoz, hogy egyikük sobja mindent bizonynyal a másik száján röppent el.

A férfi.

Még fiatalabbnak szolgáltatták ismerősei, noha őszülő haja (családi vonás) és ezzel ellentétben, de mégsem ellentmondásban levő pirososzopgás arca sokat tünt. Csak a másik tudta róla, hogy mi minden ül benne, milyen mozgalmak lelkület rejtőzk a cinikus, folyton keserénykedő kedves gúnyos emberben. Azt is csak a másik tudta, hogy a férfi védőeszközként használja ezt, mert máskülönben saját kijelentése szerint „egész nap sírhatna.”

Ott állt most is, szája szögletében azzal az állandóan villódzó mosollyal, ami kezdetben vérgőszantotta a másikat. Állt szemében különös fény csillant, szíve vadul vert, — éppen a napokban állapította meg az orvos, hogy a szíve gyenge —, fülében a lokomotív zaja visszhangzott.

Ránézett a pályaudvari nagy órára, az ő vonata tizenkét perc, a nőé tíz perc múlva indul.

A nő.

Egészen más anyagból volt gyurva. Sok lemondás, megértés és puha nőesség tükröződött arcáról. Könnyű utazókostümje finomságról és izlésről tanuskodott. Ő ment messzebbre. A bórindók már várták a fülkében és amikor arra gondolt, milyen sok esomágja van, bosszankodott, most drukkol, hogy a kalauz majd kellemetlenkedik em att.

Nem türtőztette magát. Az utolsó napok fájdalma túlságosan nagy volt ehhez. Szemből patakzott a könny és valahányszor a férfi mosolyát nézte irvetlenül, kiséányosan gyorsan a zsebkendőjéhez nyúlt, mert különben jön a megróvás:

— De kedves, csunya és ráncos lesz az arca, ha sokat sír.

A nő arra gondolt, hogy a tavalyi súlyos műtét után, amikor lázasan feküdt a szanatóriumi ágyon, elkapta a professzor hugának tett kijelentését:

— Varázsolják széppé számára még ezt a három évet.

Amikor felgyógyult, megemlítette odahaza, de persze tagadták, mintha valaha is elhangzott volna a kijelentés.

Eszébe jutott, hogy a férfi egy ízben érthetetlenül nézett rá, amikor ezt mondta:

— Fineska (így becézte), elmuló életem nap-sugara voltál.

Hogy nem adott neki magyarázatot — nem mondta el az elcseszt szanatóriumi párbeszéd töredéket — az vásott kölyök modorában (ezért kapta a fineska nevet) kinevette:

— Ugyarlászik, megártott a jó friss levegő, vagy talán a sör.

A férfi most megszakította a esendet és hangosan folytatta gondolkodását:

— Anyi, röhögnöm kell, hogy nem idézhetem saját szavaimat, pedig tudod, tartok arra, hogy olykor vannak gondolataim. Csodálatosan mélyértelmű francia mondat jutott eszembe: Partir c'est un peu mourir, elmenni annyi, mint egy kiest meghalni. Te is elmégy, én is, de nem ez az a hely, ami reád emlékeztet, hanem ahová visszatérek. Mindig könnyebb annak, aki elmegy — még ha egy kiest meg is hal. Az új környezet, friss benyomások — nem mondom, hogy kitörlik, ennél becsületesebb vagy — elviselhetőbbé teszik a válságos időszakot.

— Képzeld az én helyzetemet? Ezer és ezer emlékem van ott rólad. Csak a kapun kell kilépnem és már téged kereslek a szemközti megállónál. Az asztalnál üres a helyed és a kártyánál neked is akarok osztani. Ha valamikor talán majd úgy érzem, hogy képed elhomályosulóban van ejöttem, végigjáróm a várost, itt-ott megállok, olykor felkapaszkodom a villanyosra. Talán éppen akkor megint szolgáltatban lesz az a kedves öreg jegykezelő, akin egy este rengeteget kacagtunk, azonnali rá pedig megsajnáltunk. A mozik előtt téged foglak várni és hallani fogom, amit idejövét mondtál:

— Holnap kívül fogsz sétálni és kit fogsz bosszantani?

— Szentségtörés lett volna válaszolni. Így volt szép. Feleltem volna talán azt, hogy soha senkivel? Túlságosan közhely ize lett volna és én utálok a frázisokat. A szív, a tied, — amiről azt állítod, hogy az elmulást ketyeg — és az enyém, — amiről viszont doktor nemtudomok most derítette ki, hogy gyenge szervileg, kerüliem az izgalmakat —, az emberi szív annyira tökéletesen (vagy tökéletesen?) van megteremtve, hogy bizonyos idő múlva a nagy örömeik és fájdalmak nem váltanak ki különösebb ingulatokat.

— Anyi, mi most úgy érezzük, hogy „csak te”

de lelkünk mélyén ott szorong a kérdés, ki jön ezután. De különben semmi líra, így egyeztünk meg, nem?

Ugy érezték, ez az a pillanat, amikor a szív hurjal pattanásig feszülnek, amikor a pohár csordultig megtelt, a szavak feleslegessé válnak.

Csend lett.

A férfi elkísérte a nőt a kocsis hágesőjához, felsegítette, hogy feje néhány pillanat múlva megjelenjen a vonat ablakában. Megkérdezte, nincse-szüksége valamire az uton, de közben észrevette, hogy kezében a zöldkarikás tárcsával a forgalmista tiszt már kilépett az iroda ajtaján. Kiszámította magában, hogy még husz lépés és a mozdonyvezető

átveszi az utiparancsot. Fizikai fájdalmat érzett.

— Tehát elérkezett, — jegyezte meg —, pedig meggyőződésem volt, hogy...

A vasuti tisztviselő ebben a pillanatban jelt adott az indulásra, a vonat mozdogni kezdett. A nő még lekiáltott az ablakból:

— Fineska, a viszontlátásra.

A válasz azonnali volt:

— Legyen pontos, ki tudja, mi minden lehetséges, nem fél a meglepetéstől?

A két szürke, mindennapi utas, amilyen rengeteg akad, elvált.

A szerelem nem olyan egyszerű.

(—pj—)

Személyleírása:

„A ruhája: férfialom! Cipője: borköltemény!
A kalapja: eszményi!”

Nem a kaputaljai maharadzsa, hanem egy külvárosi borbélymester

A külváros, sok tekintetben, félig már falu. Falusi viszonyok uralkodnak ott. Falusi érenyek, falusi hibák, — ahogy vesszük.

Mindenki mindenkiről tud, — vagy akar tudni. Ha elszólod magad az első szomszéd előtt, holnap reggel a harmadik utcában is tudják, mit beszéltél. Ha két kupicánál többet hajtsz fel a sarki italmérésben, már nyelvről-nyelvre adja a fáma, hogy iszákos lettél.

Az emberek belátnak egymás életébe

csak ép úgy, mint az alacsony kerítésen át a szomszéd udvarára, vagy a parányi muskátlivirágos átlakokon keresztül a szűk kis lakásokba. Nyitott könyv itt az ember élet. Nem érhet baj, öröm, szerencse, bánat anélkül, hogy a kíváncsi környeztet bele ne hatolna legbensőbb titkaiba s ahol hiányosak az értesülések, ott készséggel segít — a fantázia. Még a lélegzetet is ellenőrzik a fiúrkésző szemek s ha vasárnap új ruhában lépsz ki az utcára, sóvár, irigy, vagy legalább is kíváncsi tekintetek rajzanak körül. Hogy még erre is telik neked? — ez a szóbeszéd kiindulópontja. A többi észrevétel már magától jön...

Ha a kislánynak udvarlója akad

két hét múlva a szomszédok — képzeletben — már össze is házasítják vele. Ha az udvarlásnak vége szakad: vajjon miért történt? — és ismét akad dolga a nyelveknek. Családi tragédiáról rebesgetnek, ott, ahol köznapi összeszólalkozás történt s ha egy közepes erősségi pofon esattan el valamelyik szőz négyzögölös család ingatlan nyílt terén — az udvaron — három házzal odébb már gyilkossági kísérletről példálózhatnak.

Mindenki mindent tud

Azaz: egyik ember jobban tudja, mint a másik. Ha pedig valaki ügyesen leplezi titkát, — ellenségé válik. Orrolnak reá, kinézik a maguk köréből. A tegnapi jóbarátot ma már a sárca földig lehuzzák, ha rájönnek, hogy valamit titkol környezetétől.

Apró emberi gyarlóságok ezek. Ugy teremnek, mint a mezőn a gyom. Beletartoznak a mindennapi élet kaleidoszkópjába. Babylon vagy Ithéa periferiáin ugyanazok az embertípusok élhetnek, mint ma is a nagyvárosok külső negyedében. Ott, ahol a falu találkozik a várossal.

Csak az emberek mások.

A szokások, többé kevésbé, ugyanazok.

A szegény embert feljelentik...

I. V. hékés, jámbor külvárosi borbélymester volt. Még a legyenek sem ártott. Mindenkiel jobban volt, a torzsalkodást kerülte s irigye már csak azért sem akadt, mert hát — ki is irigyelné a szegény embert? Nem volt neki semmi különösebb hibája, ha csak az nem hiba, ha a borbély egyeseket heteken keresztül „hitelbe” beretvál. Mert a mester szegénységénél csak jóhiszeműsége volt nagyobb. Szegény sorban éldégetl és az emberek ezt tudomásul vették. Magától értetődőnek tartották, mint azt, hogy a nap süt, az ég kék, a fa zöld, a kutva ugat, a macska nyávog, a ló rug.

A ló rug. Néha az ember is rug. Belerug a másikba, ha kell, ha nem. Belerugtak a szegény jó borbélymesterünk jóbirnevébe is néhányan, — talán éppen azok, akiket heteken keresztül „hitelbe” nyuzott... azaz, bocsánat az elcsített kifejezésért: hitelbe beretvál!

I. V. eilen több ismerőse írásbeli jelentést tett a kerületi rendőrségen. Vizsgálatot követelték a borbélymester ellen, aki ide s tova két hete szakított addigi életmódjával és — szerintük — nagy úton él. Vadonatú ruhában jár, a női borbélyoktól készített ismét öngyógyító, felfújható, szélvédő, szélvédő, szélvédő, egy szóval, egy él, mint egy kislány. Né- lánny nappal ezelőtt bezárta kopott kis műhelyét

is. Az érdeklődőknek azt felelte, hogy majd a belvárosban nyit fényes, nagy üzletet.

— Viselkedése felette gyanús — hangoztatták a feljelentők. — Honnan van mindenre pénze? Hisz, oly szegény, mint a templom egere! Alighanem titított uton jutott a pénzhez...

Ropogós ezresek!

A rendőrségen ismerték emberünket. Tudták róla, hogy szegény, de amilyen szegény, olyan becsületes is.

A kötelesség azonban kötelesség: a levél nem volt névtelen, hanem annak rendje és módja szerint aláírták a feljelentők.

A vizsgálatot tehát — akár pro forma is, — meg kell ejteni.

Valami kifogással megidézték a borbélymestert a kerületi rendőrségre. I. V. azonnal jött. Tisztesség-tudóan köszönt s amikor helyet kínáltak meg, szerényen letelepedett és várta, hogy reá kerüljön a sor.

Tényleg elegáns volt. Mintha skatulyából húzták volna ki, olyan elegáns! A ruhája — valóságos férfialom! A cipője — borköltemény! Barátok között megér két és fél ezrest. Nemezkalapja: eszményi!

A feljelentőknek eddig igazuk van. A szegény borbély tényleg

kiültözött

A rendőrszt azonban az oknyomozó, mindenben összefüggést és a tényeket kereső emberfajta közé tartozik és nem cselekedhet az első benyomás alapján.

Emberünk láthatólag unatkozik. Már tíz perce vár, de még nem kerül sorra. Mások ügyét intézik. Engedélyt kér, hogy rágyujthasson egy cigarettára.

— Tessék csak! Egész nyugodtan! — válaszolja előzékeny mosollyal a rendőrtisztviselő.

És esodálkozott embereket! Ezüst cigarettatárcából a legfinomabb, aranyvégű szivn valóra gyujt rá — a szegény borbély. Illatos füstfelhőbe burkolózik. Amint a gyufát előkotorja, kivillan zsebéből egy pénzköteg: esupa ezres! Ropogós ezresek!

Honnan a millió?

Említetünk azonban, hogy a rendőrszt nem ragadtathatja el magát az első benyomástól. Nem is ragadtatta el.

Végre I. V. is sorra kerül. Mi a neve, hol született, mikor született, miért született, mi a foglalkozása, s atöbbi.

— Mennyi az évi jövedelme? — szegezi neki váratlanul a kérdést a rendőrtisztviselő.

— Mennyi?... Hát... várjunk is csak... igen... Körülbelül negyvennyolcezer le... évente...

— Negyvennyolcezer? S most mennyi pénze van a zsebében?! — s nyomaték kedvéért fölállt és farkasszemet nézett vele a hatóság embere.

A borbélymesternek egy arczma sem rándult meg.

— Mennyi pénz van a zsebében? Hát, uram, közel egy millió!

— Egy millió!

— Igen. Egy millió. Mi ebben a hihetetlen?

Pontosan ennyit nyertem az osztálysorsjáték legutóbbi húzásán. Ime a hivatalos értesítés is róla...

Mi maradt más hátra: a rendőrszt is melegen gratulált a szerencsés embernek. A tulbuzgó feljelentők pedig csaknem sóbálványá váltak, amint hűledeve látták, hogy a megváltott borbélymester vigan lép ki a rendőrség épületéből s még peckesebb léptekkel halad el a bezárt, kopott kis műhely előtt, melynek aitaán kieselésben díszelg.

— Ez a helyiség kiadó!

(k. s. k.)

HIRES

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Timișoara, I. Brătianu-tér 3.

Telefon: 28—10.

Aradi szerkesztő: Babuczay György

Eminescu-utca 8. Telefon 17—11.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön házhöz való kézbesítéssel együtt havonta 30.— lei, negyedévre 240.— lei, félévre 460.— lei és egész évre 900.— lei. Magyarországon havonta 4.— pengő, negyedévre 12.— pengő, félévre 24.— pengő és egész évre 48.— pengő.

Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak, vállalatoknak és részvénytársaságoknak a rendszeres előfizetési díj kétszerese.

A sakk

egyidős az emberi kultúrával

A párisi nemzeti könyvtárban elefántcsontból faragott ősi sakkfigurákat őriznek. A hagyomány szerint egykor Nagy Károly császár szorakozott velük. Sokáig a Saint-Denis apátság őrizte s onnan került a könyvtár ritkaértékű kincsei közé. A figurák majdnem olyanok, mint a mai sakkjáték bábúi: nyolc-nyolc paraszt, bástyák, lovak, futók, király és királynő. Az érdekes társasjátékot ugy játszották Kr. u. 800 körül a császári udvarban, mint a mai sakkkörökben. A sakkjáték azonban már akkor a legősibb játékok közé tartozott. Az évezredek egyiptomi sírokból kerültek elő rajzok, amelyek sakkzókat ábrázoltak. A sakk története ezek szerint majdnem egyidős az emberi kultúrával. A sokezer éves hindu legendák szerint Serám, zsarnok hindu király egyik nemes udvarnok, az éleszüsz Szeszán találta fel Serám királynak megdetszett a játék. Felajánlotta a feltalálónak, hogy egy kivánságát, bármi legyen az, teljesíti. Szeszán csak azt kérte, hogy a sakktabla 64 kockájának egyikére tegyenek le egy buzaszemet, a következőre kettőt, a harmadikra négyet és így tovább, mindig a dupláját az előzőnek, egészen a 64. mezőig. Kiszámították, hogy összesen 84 076 425 546 692 656 szem buzáért. Ez olyan nagy mennyiség, hogy tíz méter magasságban nyolcvan évvel ezelőtt területe lehetne vele elborítani, mint Páris.

Az ősi sakkot négyen játszották a hatvanéves lapu tablan. A játék a VI. században alakult ki a mai formájában. Háromszáz évvel később a közepi uralkodók kedvenc szórakozása az elmeelésző társasjáték. Kétszáz évvel később még szenvedélyesebben játszották a sakkot. A XI. század derekán Hódító Vilmos későbbi angol király két fia, Róbert és Henrik I. Fülöp francia királynál jártak látogatásban. A francia király fiával, Lajossal sakkoztak. A játékon összeeszegek, Lajos sulyosan megsértette Henriket, mire Henrik a sakktablával Lajosra támadt. A királyfiak azután hazautaztak. Elpanaszolták apjuknak a sértést, mire Hódító Vilmos hadsereget szervezett, Franciaországba tört és Párisig nyomult előre. Évszázadok teltek el ismét, a világ megváltozott, de a sakk szenvedély változatlanul megmaradt.

Van a sakkjáték történetének magyar vonatkozása is. A világ egyetlen sakkzó automatáját magyar ember, Kempelen Farkas készítette Mária Terézia királynő uralkodása idején. A nagyszerű gép íróasztal alakú volt s török ruhába öltöztetett bábú ült előtte. 1809-ben, mikor Napoleon francia császár elfoglalta Bécsot, a császár leült az automatával játszani és — vesztett. Az automata megmaradt a nagy Napóleont.

— Horvátországban halállal büntetik az árdrágítókat. Zágrábban törvényerejű rendelettel kiterjesztették a rögtönítélő bíróságok hatáskörét s ezután halálbüntetéssel sújtják az élelmiszerek és egyéb közviszkeségletti cikkek árdrágítóit. Halállal büntetik azokat is, akik aranyat, ezüstöt vagy dracokövet csempésznek ki az országból. A halálbüntetés kiterjed az orgazdákra és felbujtókra is.

— A timișoari Magyar Nőegylet október 12. vasárnapra tervezett jótékonycélú teáját — mint az egyesület vezetősége közli — elhalasztották és későbbi időpontban tartják meg.

— Német munkások hatalmas vízművet építenek a Peloponizoszi félszigeten. A Peloponizoszi félszigeten német munkások hatalmas vízmű-telep építésén dolgoznak. Az új vízművek látják majd el Athént villanyárammal. Ezenkívül kétszázmillió drachma költséggel hatalmas öntözőművet létesítenek Chaldikén és Szalonikiben, továbbá lecsapolják az Edessa és Janizza körüli mocsarakat.

Hasznos tanácsok háziasszonyoknak

A vasaló alsó lapjának tökéletesen simának kell lennie. Ha nem sima, akkor egy darab viasz- vagy stearingyertya maradékot egészen tiszta ruhába kötünk és ezzel átdörögöljük a kissé meleg vasaló alsó lapját, utána ideoda húzogatva egy próbaruhán vasalunk vele, míg tökéletesen és könnyen nem síklik.

Befőttes paradicsomos üveget használat előtt, mielőtt megtisztítanánk, edzeni kell. Az üveget újságpapírba göngyölve, hideg vízzel felt edénybe állítjuk a tűzre, hogy a víz lassan forrjon fel. Öt pernyi forrás után vegyük le és csak akkor szedjük ki a vízből, amikor az már teljesen lehült. Az így megédzett üveg nagy melegítésnél sem pattan el.

Márványlapokat és márványból készült tárgyakat szépen fel lehet frissíteni iszapoló kréta- és citromlé keverékkel. A keverékből készült elég sűrű péppel átdörzsöljük a márvány felületét, utána pedig nedves ruhával átörölve fényesítjük a márványt, amely így visszanyeri eredeti színét.

— Kinek kell zsidó csillagot viselnie Németországban? Most lépett érvénybe Németországban az a rendőri intézkedés, amelynek értelmében minden zsidót csillaggal jelölnek meg. A rendelet szerint minden hatodik életévét betöltött zsidónak tilos anélkül a megjelölés nélkül a nyilvánosság előtt mutatkozni. A jelvény tenyérnyi nagyságú, fekete, hatágu csillagból áll, sárga szöveten, ezzel a fekete betűs felirattal: Jude. Ezt a jelvényt láthatóan kell viselni a mell baloldalán, erősen rávarrva a ruhára. A rendelet alól kivételek csupán a vegyesházasságban élő zsidó férfiak, ha a házasságból utódok származtak, akik nem számítanak zsidóknak és pedig akkor is, ha már a házasság nem áll fenn, továbbá vegyesházasságban élő zsidók, férjes nők, akkor is, ha a házasság gyermektelen, de csak a házasság tartama alatt. A rendelet ellen vétőket hat hétig terjedhető fogsággal büntetik.

— Az angolok lefofoalták Egyiptom egész gabona- és lisztállítását. Egyiptom angol katonai kormányzata elrendelte az összes gabona- és lisztkészlet lefofoalását a közraktárakban és a nékeknl egyaránt. Ez az intézkedés az egyiptomi lakosság körében nagy felháborodást váltott ki és tiltakozó tüntetésekre került sor.

— Richard Strauss Bécsben. Richard Strauss, a világhírű német zeneköltő ezen a télen nem marad Garmisch-Partenkirchenben, eddigi lakóhelyén, hanem Bécsbe költözik, ahol a most kezdődő idényben többször vezényli majd a bécsi állami opera előadásait, valamint a filharmonikus zenekart. Richard Strauss ezzel Baldur von Schirach bécsi birodalmi helytartó kivánságának tesz eleget, aki a zeneszerzőt már régebben Bécsbe hívta meg.

— A kávé-szén mint gyógyszer. A legújabb időkben hozzászoktunk már ahhoz, hogy Amerikában mindent elkövetnek a túlzottan nagy kávétermés megsemmisítésére. Tengerbe öntik, tüzelnek vele, csak hogy tartani lehessen az árat. Egy orvos új rendeltetést fedezett fel a kávé számára, bár ez nem jelent olyan nagy fogysztást, hogy befolyásolja a kávé áralakulását. Dr. A. Heisler arról számolt be egy orvosi lapban, hogy az elszeszesített és porrá tört kávészemeket gyógyszerként is lehet használni. A kávészemekben a koffein mellett fahéj, kukor és illatos olaj is van. Heisler szerint az elszeszesített kávéporral kitűnően lehet pótolni a csontszövetet, mely tudvalevően a gyomorban és a belekben használatos a káros anyagok felszívására. A kávészénpor fejfájásnál is használ, ha a fejfájás gyomorrontásra vagy vérkeringés-zavarra vezethető vissza. Jó gyógyszer azoknál bizonyos foghúsmegetegedéseknél és mandulagyuladással is. Ezekben az esetekben a beteg részeket be kell hinteni a porral vagy péppé gyurva bekenni. Sőt a nátha ellen is kitűnő a kávészénpor, tubákként felszippantva az orra.

— Milyen lesz a világ ezer év múlva? Egy amerikai tudós, Henry Olerich professzor, érdekes tanulmányban foglalkozott azzal a kérdéssel, milyen lesz a világ képe ezer év múlva. A tudós véleménye szerint egy évezred múlva az emberiség semmiféle más energiaforrással nem fog rendelkezni, mint a Nap melegének és a szél hajtóerejének energiájával. A házakat nem kőből fogják majd építeni, hanem fémhálóból vagy fémkristályokból. Lakás krízis nem lesz már abban az időben, mert a házakat különbözőes apparátusok segítségével órák alatt lehet majd felépíteni, esetleg lebontani és más, megfelelőbb helyre elvinni. A tudós elképzelése szerint ezer év múlva nem lesznek már sem háziállatok, sem pedig vadállatok, úgy, hogy az ember k hus helyett kénytelenek lesznek növényi táplálékkal beérni.

A festékfoltot runákból terpentinnel kell kimosni. A terpentin halvány foltot hagy, ezt benzinnel tüntetjük el, s ha még ezután is marad gyenge folt, azt éterbe mártott és egészen tiszta fehér ronggyal kell kivenni.

Parkettát évente csak egyszer sikáljunk, mégpedig tavasszal vagy koráósszel. Egyébként, ha nagyon szennyes a parketta, benzines viasszal kezeljük.

Szönyeget nem szabad állandóan porszívózni, mert hamarabb elkopik. Nagy szönyegeket háromhavonként kell kiporolni, az összekötőket havonként.

A savanyítani való paprika eltevésének itt az utolsó ideje, mert, ha az időjárás hidegebbre fordul és a dír megcsúpi, eltevésre teljesen alkalmatlanná válik.

A felkunkorodott szönyegszéleken úgy segítünk, hogy bekenjük a balfelét ennyvel, ami megmerevedik rajta.

— Királyi gondola készül Velencében Viktor Emánuel részére. Az egyik kisebb velencei gyártelepen most végzik az utolsó simításokat a „Királyi gondolán”, amely arra az alkalomra készül, ha az olasz uralkodó legközelebb ellátogat Velencébe. A királyi gondola teljesen hasonló a többi velencei gondolához, csak valamivel szélesebb és magasabb. A gondola széle fekete és a külső faburkolatot fadaragások díszítik.

— Meghalt Kelet egyik leggazdagabb asszonya. Isztambulban ezen a héten elhunyt Nefdzsidván egyiptomi hercegnő, aki néhai Feridun pasa török tábornok özvegye volt. A hercegnő, aki Közkelet egyik leggazdagabb asszonyának számított, négyezer angol fontot hagyott a török repülőszövetségnek, másfélmillió fontot pedig a török nemzetvédelmi alapnak. A vagyon többi részét a törvényes örökösök kapják. A hercegnő különben Saifettin herceg anvja volt, aki több évvel ezelőtt merényletet követett el Faud egyiptomi király ellen, amiért az angolok 28 évre egy elmeigógyintézetbe utalták, de onnan öreivel együtt sikerült megszöknie.

— Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a Dr. Földes-féle Solvo-pirula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor- és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 30 lei. Minden városi és vidéki gyógyszerertárban és drogeriában kapható.

— Adományok. A timișoari dr. Kakuk napközi gyermekotthon javára özv. Akom Ferencné négyszáz leit, B. A. pedig egy dunyhát adományozott.

Közismerten elsőrangú minőségben szállítatunk az ide i öszli ültetésre is

Gyümölcsialát,
rózsákat és más
disznóvényeket

AMBROSI - FISCHER és T-sai

Aiud, jud. Alba
A jegyzék kívánatra diitalanul

Az osztálysorsjáték ötödik osztályának negyedik napi eredményei

Az osztálysorsjáték ötödik osztályának negyedik napi húzásán a következő számok nyertek nagyobb nyereményeket:

Kétszázezer leit nyert az 50.769 számú sorsjegy.

Százezer leit nyert a 64724, 62543 és 23589 számú sorsjegy.

Hatvan ezer leit nyert a 8549, 62208 és 47935 számú sorsjegy.

Ötvenezer leit nyert a 23114, 58915, 17638 és 8293 számú sorsjegy.

Negyvenezer leit nyert az 5716 és 19328 számú sorsjegy.

Huszonöt ezer leit nyert a 32027, 33719, 17784, 40017, 20241, 48548, 3586, 39865, 9096, 45087, 21528 és 33601 számú sorsjegy.

Huszezer leit nyert a 36343, 19699, 25714, 42655, 51057, 49044, 9732, 19374, 2044, 6307, 46633, 8814 63239, 11449, 28830, 20154 és 70 számú sorsjegy.

A fentiekön kívül még számos sorsjegyert húztak ki, egyenként tizenöt ezer, tízezer, hater ezer és ötezer leies nyereménnyel. A húzás tovább folvik. A velünk közölt számok helyességéért nem vállalunk felelősséget.

— Huszonöt személyt halálra ítélték a Cseh-Morva védnökségben, Prágából jelenti a Rador: Az NTI közli, hogy a prágai és brünni hadbíróságok huszonöt személyt ítélték halálra. Köztük van Frankenberg dr., a földművelésügyi minisztérium osztályfőnöke is. A vádlottakat gazdasági szabotázs és titott fegyverviselés miatt ítélték el.

— A feljelentőből vádlott lett és munkatáborba utalták. Balaban Gátia aradi asszony panaszt tett Divin Anna aradi ismerőse ellen, mert 21 kilógram ételölaját adott el neki, de 160 lei helyett csak 58 leit kapott anna kilójáért. A vevő azért nem akart többet fizetni, mert szerinte ez az ár a hatóságilag megállapított árnál magasabb. Az ügyet a törvényszék mellett működő különleges bíróság tárgyalta, amely a kereskedelmi szabotázs törvénybe ütköző ügyekkel foglalkozik és Balaban Gatiát egy hónapi munkatáborba való utalásra ítélte, mert az ételölaját a maximális árnál drágábban akarta árusítani.

— Moszkvában nagy a nyugtalanság. Bernből jelenti a Rador: Londoni hírek szerint a szovjet kormány felhívások sorozatát intézte a lakossághoz, melyben a szovjet katonai helyzet súlyos voltát ismerteti. A Kremel e felhívásait kiemelik a szovjet lapok cikkei. A férfiakat felszólították, készüljenek a szovjet főváros védelmére.

— REGÉNYFOLYTATÁSUNK KÖZLESE lapunk mai számából anyagtorlódásra való tekintettel elmaradt.

— A csapos jubileuma. Egy solingeni söröző csaposa a napokban ünnepelte 25 éves szolgálati jubileumát. A szorgalmas csapos, aki munkájáról pontos statisztikai feljegyzéseket vezetett, a jubileum fényének emelésére nyilvánosságra hozta, hogy 25 év alatt nem kevesebb, mint 7 millió 200.000 pohár sört töltött meg sajátkezüleg. (MN.)

— Angliát infláció fenyegeti. Amszterdamból jelenti a Rador: Montague Norman, az angol nemzeti bank kormányzója a londoni rádióban kijelentette, hogy Angliának a háború naponta tízenhárom millió fontba kerül. Ennek az összegnek csak a felét fedezik az adók és egyéb források. A szóbanforgó kladás másik felének fedezetére eddig még nem találtak kielégítő megoldást. Részben ugyan, kölcsön és más források révén — melyekről nem nyilatkozhatunk — keresetek fedezetet erre az összegre is, de még így is heti harmincöt millió font a fedezetlen megerhelés, melynek rendezésére minden angolnak saját vagyonaiból kell áldoznia, mert különben Nagybritanniát infláció veszélyeztetni.

— Egy újfajta vitamin megakadályozza az öszülést. Theodor Wieland dr.-nak, a heidelbergi Kaiser Wilhelm német kutatóintézet tanárának közlése szerint nagyarányú kutatások eredményeként megállapították, hogy a szintetikus uton előállított P — aminosav — sav a baktériumok növekedésében ugyanolyan szerepet játszik, mint a vitaminok a magasabbrendű élőlényeknél. Állatokon végzett további kísérletek bebizonyították, hogy a fenti sav az öszülés ellen is kiválóan alkalmas. Hogy azonban a korai öszülés bizonyos vitaminok hiányára vezethető vissza, amint ezt állatokon végzett kísérletek már bizonyították, egyelőre még kutatás tárgya. (MNK)

Legideálisabb arcszépítő, finomító a FÖLDES-féle GENIUS-arccrém, esteli és nappali használatra. Egy tégyel ára 60 lei, GENIUS-puder egy doboz ára 50 lei, GENIUS-szappan 60 lei. FÖLDES-GYÓGYSZERTÁR, ARAD.

— Orvosi hír. Dr. Bodea egyetemi tanársegéd, orr-, fül, gégespecialista, koncentrációjáról visszajérve, újból rendel. Timisoara, Boulevard Regele Ferdinand 1. (Löffler-ház). Telefon 17-43.

— Herschkovits Augusta zongoraművész, álmilag képesített okleveles zenetanár megkezdte tanítását kezdők és haladók részére. Előkészít akadémiai vizsgákra. Tanít modern angol jazzt. Jelentkezéseket még elfogad. III., Str. Gen. Moşoiu 12, I. em délelőtt 12—1-ig.

— Aradi rendőrségi hírek. Johannes Juliánna Florilor-utca 1. szám alatti lakos panaszt tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettes kilopta zsebéből pénztárcáját, amelyben több ezer lei volt. Bogdan Györgyöt, a timişmegyei Cheches községbeli lakost előállították az aradi rendőrségen, mert Angele Mátyás Avram Iancu-téren lévő üzletéből tízezer lei értékben vászonarut akart lopni, de tetten érték.

— Ha elalszik Aradon háromszor a villany... Amikor az aradi villanytelep a városi közvilágítást egymás után háromszor-négyszer rövid időre megszakítja, majd az áramot végleg kikapcsolja, a város elsőtitkárának tekintendő és az épületekben is eloltandó minden világosság. A járműveknek is azonnal meg kell állniuk és lámpájukat a szükséges huzattal kell éllátni, hogy a fény csak az előírt módon szűrődhessen ki. Ugyanakkor az épületekben meggyújtandó a légvédelmi ovóhelyre vezető bejáratot megvilágító kék lámpa.

— AZ ÖTVEN- ÉS SZÁZLEHES FÉMPÉNZEK BEVÁLTÁSI HATÁRIDEJÉT MEGHOSSZABBÍTOTTA: az új beváltási határidő 1941 november 12.

— Burma kormányelnöke Churchillnél, Stockholmól jelenti a Rador: Az NTI közli, hogy Burma miniszterelnöke Londonba érkezett és Churchillnak üzenetet adott át.

— Református templomi ünnepély. A timisoarai református ifjúsági egyesület ma délután hat órai kezdettel vallásos ünnepélyt rendez, amelynek műsora a következő: Az ünnepély gyülekezeti énekkel kezdődik, majd Buthi Sándor lelkész imádkozik és prédikál. Azután a serdülő ifjúság énekarának száma következik. Diószeghy Zoltán elszavalja Tereh Géza: Bibliás jövendő ifjúság című költeményét. Utána Hozsána-énekek következnek. Előadják: Buzogány Jenő tülkón és Szabaday Vincéné, valamint Szabaday Hajnalka citerán. Debreczeni István vezetőlelkész „Nemzetiség és vallás” címen tart előadást. Az ifjúsági egyesület szavalókorusa előadja László Andor: Pilátus című költeményét. Frank Ida elszavalja Szabolcska Mihály: Hiszekegy című versét. Kiss Imre hegedűn játszik. Fazekasné C. Szabó Erzsébet orgonakísérettel. Wágner Lia elszavalja Kirjárné Kovács Emma: Jai, ne hagyjad! című versét. A templomi ünnepség gyülekezeti énekkel fejeződik be.

— Magyar állampolgárságtól esett politikuskok. Budapestről jelenti a Rador: Eckhardt Tibor, a kisgazdapárt volt elnöke, aki ezidőszerint az Egyesült Államokban tartózkodik, a magyar néphez és a külföldön élő magyarokhoz felhívást intézett, melyben a jelenlegi magyar kormányt okolja Magyarország jelenlegi helyzetéért. A magyar kormány Eckhardt Tibort, valamint több más külföldön élő magyar politikust megfosztotta a magyar állampolgárságtól.

Német és francia nyelvoktatás Glaschyné Puy Leonka

Arad, Strada Cosbuc 15. II.

— Az 1922. évben született ifjak figyelmébe. A timisoarai gyárvárosi rendőrség felszólítja az alább felsorolt és 1922-ben született ifjakat, hogy az összeírási lista kiegészítése céljából sürgősen jelentkezzenek a gyárvárosi rendőrségen: Makó Emil, Moran Sándor, Nichifor Iuliu, Német Kálmán Norbert, Nánási József, Nedelco Stefan, Narita Nicolae, Odrobot Vasile, Ottinger Lajos, Pasco Ioan, Popovici Gheorghe Petrovici Francisc, Romanov Antal, Raici Eduard, Roman Stefan, Riz Gheorghe, Rothgerber Károly, Radut Sofron, Rehm Gusztáv, Roschi Ioan, Strigan Vendelin, Stanculescu Eugen, Stancov Gheorghe, Schwarz Mór, Suciú Aurel, Schmuti László, Soós Viktor, Soós Lajos, Schulz Valter, Stein Lajos, Somogyi Sándor, Stenger Ede, Szöllösi Sándor, Tóth Károly, Trolmann Rudolf, Tesler Mózes, Tóth Mihály, Teicu Aurel, Unger Sternberg Gyula, Unger Ferenc, Varga József, Vucovici Iosif, Weisz Izsák, Vakner János, Vatrai István, Varga Miklós, Zaharia Nicolae, Zabava Iosif, Zaka György és Zelinka Konrád.

— Bulgária nem vásárolt hadihajókat. Szófiából jelenti a Rador: Az utóbbi időben terjesztett céltapas híresztelésekkel kapcsolatban, — melyek szerint Bulgária hadihajókat vásárolt volna Olaszországtól, — a Bolgár Távirati Iroda, hivatalos helyről nyert felhatalmazás alapján a leghatározottabban kijelentette, hogy Bulgária egyetlen egy hadihajót sem vásárolt.

— Volt aradi bankfőtisztviselő előléptetése. Mihalik Gyula volt aradi bankfőtisztviselőt, mint értesülünk, a Nagyváradai Polgári Takarékpénztár igazgatósága ügyvezető igazgatónak nevezte ki.

— A timisoarai római katolikus magyar tanonciskola október 15-én délután négy órakor a gyárvárosi hármas számú állami elemi iskola helyiségeiben kezdi meg a tanítást. Gyülekezés a görög keleti templom udvarán.

— Több embert megsebesített a talált gránát. Hambalik József 12 éves gyermek Komárom közelében az egyik községben egy régi kézigránátot talált egy vízzel telt árok mellett. Játsszadni kezdett vele, majd megmutatta az arra haladó asszonyoknak, akik közül az egyik figyelmeztette a kisfiút, hogy ne játszon a gránáttal, dobja be azonnal a vízbe, mert az igen veszedelmes bomba. A kisfiú erre eldobta a kézigránátot, amely azonban nem esett a vízbe, hanem hatalmas rohajjal felrobant. A robbanás közben a kisfiú és nyolc asszony sebesült meg, míg a légnymás több ház ablakát betörtte. A súlyosan sérült asszonyokat és a kisfiút beszállították a kórházba.

— Magyarország új ankarai követének bemutatkozása. Ankarából jelenti a Rador: Vörnlé János dr., Magyarország új ankarai követe bemutatatta megbízólevelét Izmet İnönü köztársasági elnöknek.

— Orvosi hír. Dr. Bauer Imre belgyógyász ismét rendel. Timisoara IV., Str. Emanuel Gojdu 4.

Ügyeletes gyógyszertárak

Vasárnap, október 12-én Aradon a következő gyógyszertárak tartanak éjszakai szolgálatot: Niedermayer (Szerb palota), Hajós (a prefektúrával szemben) és Kain (Avram Iancu-tér).

Hétfőn, október 13-án Aradon a következők az ügyeletes gyógyszertárak: Dick (Marasesti és Consistorului-utca sarok), Janka (a betegégyelővel szemben) és Weisz (Avram Iancu-tér).

Mozi

Háromszázyolevan film készül ebben az évben Európában. A velencei filmkiállítás kapcsolatban állította az Európában ezévbén készülő filmek statisztikáját. Ezek szerint 1941-ben a kontinensen 380 filmet gyártanak. Ebből 104 Németországban, 90 Olaszországban, 42 Magyarországon, 30 Svédországon, 25 Franciaországban, 25 Spanyolországban, 22 pedig a Cseh-Morva protektorátus területén készül. Ezeket kívül még több ország szerepel az európai filmgyártásban.

Aradon vasárnap és hétfőn a mozik műsora a következő: Corso: A sóhajok hidja (olasz film). Forum: Ki az ur a házban? (német film).

CORSO

ARAD) Tel. 23 64

!

MA!

ljjuságnak engedélyezve

Előadások:

5, 7:30 és 9:30

A sóhajok hidja

Legujabb szenzációs
UFA-híradó

Az olasz filmgyártás gigantikus remeke. P a z a r rendezésben látjuk egész Velencét az inkvizíció idejében, küzdelmét a hatalomért, a kurtizánok szerelmi intrikáit és a nép harcat azért, hogy megszabaduljanak a Sójajok hidja-tól, mely számukra a halál útja volt

Főszereplők:
Paola Barbara, Mariella Lotti,
Otello Tossi és Eriminio Spalla
Velence tündöklése, bukása, a Dogék intrikái, kegyetlenkedései

KÖZGAZDASÁG

Vetőmagvásárlási hitelt kapnak a termelők

A vetőmag beszerzése a mezőgazdasági kamarákon keresztül történik

Megirtuk, hogy a szeptember 29-én megjelent 1716. számú rendelettel a letéti pénztár utján kétszázötvenmillió lei kölcsönt folyósítottak a földművelésügyi minisztériumnak. A negyedmilliárdot részben az őszi vetési munkálatokhoz szükséges buza-vetőmag beszerzésére fordítják. A minisztérium rájött, hogy

utasította a pénzügyigazgatóságokat, hogy bocsássák a mezőgazdasági kamarák rendelkezésére az igényelt összegeket.

A minisztérium utasítása hangsúlyozza, hogy azok a tisztviselők, akik ezeket az alapokat más célra fordítják, megbüntetik.

A vetőmag beszerzése a kamarákon keresztül történik, a fizetendő ár pedig a szeptember 20-i 14100. számú távirati rendeletben feltüntetett összeg. A vásárolt mennyiséget lehetőség szerint készpénzfizetés ellenében kell a gazdáknak eladni.

Az árvíz- és jégkárosult gazdák, akik megfelelő anyagi eszközök hiányával vannak, hitelt is kaphatnak vetőmagot, de az ellenértéket legkésőbb 1942 szeptember 1-ig vissza kell téríteniük.

A hitelt eladott vetőmag ellenében a gazdák váltót kötelesek adni. Az eladási ár a vételi árhoz október 1-től december 31-ig terjedő időre számított négyévfél százalékos kamattal nő azok részére, akik azonnal

kiegyenlítik a vételárát, míg azoknál, akik a jövő év szeptember 1-ig kötelezték magukat a fizetésre, a kamat 1942 október 1-ig számítható.

Ae vetőmagvásárlással egybekötött kiadások (vásárlóbizottság utazási költsége stb.) a kamarák terhelik, a szállítási és egyéb költségeket azonban a vevő tartozik fizetni.

A pénzügyigazgatóságoktól buza-vetőmag céljaira felvett összegeket a kamarák külön kezelik és a megmaradt, valamint az eladásból származó összegeket kötelesek haladéknélküli befizetni a pénzügyigazgatóságokhoz. A vetőmag vásárlásánál a kamarák megbízottai szabályos nyugtát állítanak ki, amelyet az eladó is aláír.

A kamarák kimutatást készítenek azokról a gazdákról, akiket vetőmagot vásároltak, feltüntetve a mennyiséget és az érte fizetett összeget. Ugyanekkor kimutatás készítenek azokról a gazdákról, akiknek a vetőmagot továbbadták, feltüntetve itt is a mennyiséget és a fizetett árt, amennyiben pedig az eladás hitelben történt, a megvezetés rovatba ez is beírandó.

A vetőmag vásárlási és eladási műveletről a kamarák legkésőbb december 15-ig részletes jelentést tesznek a minisztériumnak.

Német érdekeltséggel kertészeti részvénytársaság alakult Bucurestiben

Bucurestiben német eszközökkel megalakult a kertészeti részvénytársaság, amely Romániának erre a célra alkalmas vidékein a fűszernövénytermesztés fejlesztésével foglalkozik. A részvénytársaság Erdély számára Sibiuiban, a Bánság számára pedig Aradul Nou és Lovrinban létesített állomásokat, amelyek a német szövetkezetek útján a fűszernövényeket felvásárolják és konzervekké vagy szárítottákké dolgozzák fel. Az idei termésből paradicsomot, káposztát és babot konzerváltak hordókban. Lovrinban rövidesen megkezdődik a munka abban a gyárban, amely szárazfűszereket állít elő. A bánsági fűszernövénytermesztés központja Aradul Nou, amelynek hátezer holdas határában évente száz vagon korai zöldfűszereket lehet számítani. Az évi hordóforgasztás 30-40 ezer darabot tesz ki. A környéken levő nyolc község gyártja a hordókat, de amennyiben hordóhiány mutatkoznék, akkor a kertészeti részvénytársaság Németországból hozhat hordókat.

Negyvennégyezer ipari vállalat Olaszországban. Az Olaszországban végzett legutóbbi nemzetgazdasági népszámlálás során 1920 évvel szemben, amikor tizenháromezer-háromszáz ipari vállalat működött, most negyvennégyezerkilencszázötven vállalatot számláltak. A mezőgazdasági vállalatok husz év alatt háromszáznegyvenkilencszázötvenről nyolcszázkilencvenezerkétszázra emelkedtek. A kereskedelmi vállalatok száma elérte a százhetvenkilencszázötvenet, amiből a szállítási vállalatok háromszázötvenet tesznek ki.

A román-német vasipari társaság vette bérbe a Malaxa-műveket. A hivatalos lapban megjelent a román-német vasipari társaság által a Malaxa-művek bérbevételéről szóló szerződés jóváhagyása.

A déligyümölcskivitelhez külön engedély kell Olaszországban. A belső szükséglet kielégítésére az olasz külkereskedelmi minisztérium elhatározta, hogy a déligyümölcs és zöldségfélék kiviteléhez különleges engedélyt vezetnek be. A kötelezettséget egyelőre a narancsra, mandarinra, almára és kárhozra terjesztették ki.

Árjegyzéket kell benyújtani az iparosoknak is. Az aradi városi ellátásügyi hivatal közli az aradi szabokkal, csizmadiákkal, cipészekkel, fodrászokkal, kosárkészítőkkel, mindennemű szerelőkkel, vegyi mosdatulajdonosokkal, temetkezési vállalkozókkal, szállítókkal, szállodásokkal, közfürdőtulajdonosokkal, a világító- és fűtő-gáz gyárak tulajdonosaival stb., hogy október 17-ig három példányban elkészített árjegyzéket kell benyújtani a városi ellátásügyi hivatalnál, az 1941 szeptember elsején érvényben volt árról. Az árjegyzék kötelezőleg 21-34 cm. nagyságú legyen, minden lap bal sarkában fel kell tüntetni a vállalat székhelyét, a jobb oldali alsó sarokban pedig ugyancsak minden lap a cég bélyegzőjével látandó el. Akik az árjegyzéket a fenti határidőig nem nyújtják be, azokat szigorúan megbüntetik.

Olasz hajóstársaság bonyolítja le a forgalmat a dalmát partokon. A dalmáciai kormányzás elötterjesztésére Genovában hajóstársaság alakult, amely a dalmát partok menti forgalmat lebonyolítja. A társaság egyelőre négy hajót helyezett forgalomba.

Százmillió hitel a pénzügyminisztérium részére. A pénzügyminisztérium részére 102 millió 517 ezer 914 leies rendkívüli hitelt nyitottak.

Intézkedik a spekuláció letörésére. Bucurestiben jelenti a Rador: A spekuláció bármilyen alakban történő megnyilvánulásának letörésére a nemzetgazdasági minisztérium felhívta a főváros lakosságát, hogy az utcai árusoktól történő vásárlás esetén figyeljen, hogy a mérlegen rajta van-e az 1941. évi hiteltitési jegy.

Mezőgazdasági felügyelőségek új körzeti beosztása. A földművelésügyi minisztérium a következő körzeti beosztásokat léptette életbe a mezőgazdasági felügyelőségekre nézve: Aradi felügyelőség Arad, Bihar és Hunedoara megyével, timisoarai felügyelőség Timis, Torontal, Caras és Severin megyével, craiova felügyelőség Dolj, Romanati és Olt megyével, turgu jui felügyelőség Mehedinti, Gorj és Valcea megyével, bucarestii felügyelőség Ifov, Vlasca és Teleorman megyével, ploestii felügyelőség Prahova és Buzau megyével, pitestii felügyelőség Arges, Muscel és Dambovita megyével, alba-iuliai felügyelőség Alba, Turda és Tarnava Mica megyével, sibiu felügyelőség Sibiu, Fagaras és Tarnava Mare megyével, constantai felügyelőség Braila, Covurlui, Tecuci és Tutova megyével, bacau felügyelőség Bacau, Ramnicul Sarat, Putna és Neamt megyével, iasi felügyelőség Iasi, Roman Vaslui és Falcu megyével és végül a botosani felügyelőség Botosani, Dorohoi és Baia megyével.

Burgonyát hagynát és babot vesz Arad városa. Az aradi városi gazdasági hivatal 10 vagon burgonyát, 6000 kiló hagymát és 8000 kiló babot keres megvételre. Árajánlatot kereskedők vagy termelők adhatnak be, írásban, október 17-ig.

A timisoarai pénzügyigazgatóság közli, hogy mindazok a nyugdíjasok, akiknek részletekben levonták a hadfelszerelési bonokra jegyzett összeget és a bonokat még nem kapták meg, jelentkezzenek a nyugdíjosztálynál, hogy átvegyék azokat. Mindazok, akik hadfelszerelési bonokat jegyeztek és azokat még nem vették át, forduljanak kérvénnyel a következő címhez: Casei Autonome de Finantare si Amortizare, Bucuresti, Str. Doamnei 15. A kérvény bélyegmentes, de ajánlatlan kell elküldeni; a kérvényező pontos címet feltüntetendő. Ugyanakkor mellékelni kell a befizetett összeg nyugtáját is. A kérvény alapján a bonokat közvetlenül a lakásukra küldik. A köztisztviselők és magánvállalatok kimutatást készítenek tisztviselőikről, akik bonokat jegyeztek és a névsort két példányban eljuttatják a fenti címre. A kimutatásban feltüntetendő: milyen összegeket vontak le minden egyes tisztviselőtől és mellékelik a nemzeti bank erre vonatkozó nyugtáját is. A bonok kiadásának utolsó határideje: október 20.

Nagykereskedők közvetlenül a termelőktől is vásárolhatnak gabonát. A nemzetgazdasági minisztérium közli a gabonakereskedőkkel, hogy a vásárláshoz történő vételhez szükséges engedély kiadásához elegendő, ha a kérelmező igazolja, hogy bejegyzett cége van és a közzétett államtitkárság megadta az engedélyt a gabonakereskedelem gyakorlására. Közli még a minisztérium, hogy a gabona nagykereskedők és exportőrök közvetlenül a termelőktől is vásárolhatnak.

A nyersanyaghiány válsággal fenyegeti az angol vas- és acélpárt. A „Manchester Guardian” csodálkozásának ad kifejezést afelett, hogy az angol kormány a munkásságot, különösen pedig a vas- és acélpárti munkásokat állandóan teljesítményük fokozására szólítja fel, ezzel szemben azonban éppen ezeknek az iparágaknak számos jól felszerelt üzemé telenségre van kárhóztatva. Ennek a helyzetnek elsősorban a vas- és acélpárti az oka, mely már aggodalmat keltő fokot ért el. Európai vasérc- és ócskavasszállítóinak elvesztése után Anglia vashulladékgyűjtő akciókkal próbált pótlást keresni, ez a forrás azonban, mely a német bombatámadások következtében elpusztult épületekre is kiterjedt, már kimerült. Ebben a helyzetben kétszeresen súlyosan érinti az angol vasipart az az amerikai közlés, mely szerint saját szükségleteire való tekintettel most az Egyesült Államok is kénytelen Angliába irányuló ócskavasszállításait beszüntetni. (MN.)

Az olasz külkereskedelem kedvező helyzete. Az olasz külkereskedelem helyzete jobb, mint a világháborúban. A „Sol” című folyóirat egyik cikkében rámutat arra, hogy az olasz külkereskedelem a világháborús helyzethez képest lényegesen kedvezőbben fejlődik. A magyarázatot az a körülmény adja meg, hogy az olasz külkereskedelem minden ellenséges akadályozástól mentes szárazföldi úton bonyolódik le, még mindig elsősorban Németországgal, mely Olaszország fontosabb szállítója és vásárlója. (MN.)

CORSO-MOZI (Arad)

Jön szerdai kezdettel:

A spanyol és a francia filmgyártás közös mesterművel:
A spanyol polgárháború legmegindított és legmegrázóbb epizódja, a nemzeti Spanyolország szörnyű küzdelme a vörös rémmel

Alcazár ostroma

Ez a film Spanyolország nemzeti filmje. A Toledoi kadettiskolába bezárt 2000 fiatal kadett, 500 asszony és 80 gyermek 40 napi emberfeletti küzdelme, hősiessége, éltlen és szomjan, elvágyva a külvilágtól a sokszoros túlerőben levő vörösök ellen mindaddig, amíg Franco generális serege fel nem szabadította. Most ünnepelték óriási lelkesedéssel Spanyolországban ezt a küzdelmét leleplezve LUIS MOSCARDO szobrát a hős apa Moscardo ezredes jelelétében, aki feláldozta a haza iránti szeretetből egyetlen fiát.

Főszerepben:

Mária Denis

a ma élő legnagyobb francia filmművésznő és

Fosco Giachetti a legnagyobb spanyol művész

SPORTTESEMÉNYEK

A román labdarugás őszi eseménye a mai bucaresti válogatott mérkőzés lesz

A mai bucaresti román-szlovák válogatott labdarugó mérkőzés más körülmények között nem okozott volna nagy gondot a román szakszövetségnek. Így azonban a megváltozott viszonyok és számos mellékkörülmény, valamint az eddigtilt eltérő szempontok figyelembe vétele,

nagyobb feladat elé állította a válogatókat, akik a következő csapatot állították össze: Sadovskij (Rapid) — Lengheriu (Rapid), Negrescu (Juventus) — Siclovan (Gloria, Arad), Rasinariu Rapid), Moldovan (Rapid) — Bindea (Ripensia), Ploesteanu (Venus), Humis (Venus), Marian (Mica), Bogdan (Rapid). Tartalékok: Budan (Venus), Popescu (Ju-

ventus), Constantinescu (Sportul Studentesc) és Weiss (FC Braila).

A szlovákok csapatösszeállítását még nem ismerjük, de tájékoztatásul szolgáljon az az összeállítás, amelyben legutóbb a pozsonyi 1:1-es döntetlent kiharcolták a horvátok ellen: Reimann — Radó, Ujvári — Kovács, Podunsky, Chodak — Bolesek, Ferencsik, Árpás, Bozsina, Wisotzky. A fiatal Szlovákia csapata mögött természetesen még nincs nagy nemzetközi mult, de azért harcolni tudnak.

A román labdarugás mai állása szerint is **biztosra vehető a főleg bucaresti játékosokból összeállított csapat győzelme.**

Ha jól állítják össze a csatársort, akkor az Unirea-kupa valószínűleg ismét Timisoarara kerül

A szlovák-román mérkőzés előtt, mint már többször megírtuk — Timisoara ifjúsági csapata vivő döntő küzdelmet Bucuresti ifjúsági válogatottjával az Unirea-kupáért. Ha a rendelkezésre álló játékosokból jól állítják össze a csapatot, akkor minden bizonyos.

Idén is Timisoarara kerül az értékes vándordíj. Szerintünk minden főleg a csatársor összeállításán

mulik. Egy Csapó, Tóth, Ernst, Andreescu, Meghie a siker teljes reményével vehetné fel a küzdelmet. A Chinezul-CAMT jobbszárnya, a Rapid középcsatára, valamint a Ripensia-Banatol balszárny **igen jó játékerőt képvisel** és sok más körülmény is emellett szól. Elvállik, hogy a négy főnyi kíséret hogyan oldja meg a végleges összeállítás kérdését az elvitt játékoskeretből.

HÁROM GYAKORLÓ MÉRKÖZÉST TART MA A CHINEZUL-CAMT

A lila-zöld egyesület a mai szabad napot három komoly gyakorló mérkőzés megtartására használja fel. Délelőtt 9 órakor a CFR ifjúsági csapatával játszik az ifjúsági csapat. Utána 11 órakor CFR II—Chinezul-CAMT II mérkőzés lesz. Ugy az ifjúsági, mint a tartalék csapatok küzdelme jó sportot ígér, mert az egyesülés által a Chinezul-CAMT ezen csapatai is sokat javultak játékerő dolgában. A CFR-nek pedig mindig igen jó ifjúsági együttese volt, míg a tartaléks csapatban több elsővonalbeli játékos edzést tart majd, mivel az első csapatnak sok játékosa az ifjúsági válogatott tagja. Kora délután a Chinezul-CAMT első csapata játszik az erzsébetvárosi ifjúságiakkal gyakorló mérkőzést. Ezután pedig a Ripensia és a Banatul csapatai tartanak edzést.

TIMISOARAI KERÜLETI BAJNOKSÁG
A timisoarai kerületi bajnokság csak nehezen lendül bele. Ma is csak két mérkőzés lesz, mert a Patria Bocsanra rándul és így a Chinezul-CAMT II elleni

mérkőzését elhalasztották. A mai két mérkőzés: Progresul—Ancora, délelőtt féltizenegy órakor a Progresul-pályán és Juventus—Vulturii, délután 4 órakor a Juventus-pályán.

A MAI BASARABIAI-KUPA MÉRKŐZÉSEK MŰSORA

A Basarabia-kupáért folyó küzdelmek során ma két csoport kivételével az összesekben teljes forduló van. A főbb mérkőzések:

- I. csoport: Lugoj: Vulturii—Politechnica.
- II. csoport: Arad: Gloria—Crişana-CFR, SGA—Transilvania, Brad: Mica—Astra.
- IV. csoport: Petroşani: Jiul—Lonea, Cugir: UM Cugir—Corvinul, Hunedoara: Jancu Corvinul—Minerul.
- V. csoport: Meiaş: Vitrometan—SGS, Sibiu: Arsenal—CFR, Univesitatea—Unirea MV.
- VI. csoport: Industria Sarnei—Victoria, Turda: Ariesul—Solvay.
- VII. csoport: Braşov: ACFR—Voina, Metrom—UAB, Tohanul: Malaxa—Barsa.

KOVÁCS FERENC NYERTE MAGYARORSZÁG TIZPRÓBA BAJNOKSÁGÁT

Magyarország tizpróba bajnokságait Kovács Ferenc (Törekvés) nyerte 5435 ponttal Csányi előtt, akinek 5923 pontot szerzett. Kovács részeredményei a következők: 100 m. 11.6. távolugrás 622 cm., súlylökés 10.64, magasugrás 165 cm., 400 m. 52.7, 110 m. gát 16.3. diszkoszvetés 29.49, rudugrás 370, gerelyhajítás 43.50 m., 1500 m. 4:56.2.

A vidéki bajnokságát a nagyváradi Kiss nyerte 5435 ponttal.

Az ifjúsági öttusa versenyben pedig Hársfalvén győzött 2905 ponttal. Hársfalvi részeredményei: távolugrás 636 cm., gerelyhajítás 53.56 m., 200 m. 21 mp., diszkoszvetés 30.98 m., 1500 m. 4:46.6.

Sport hírek mindenfelől

A magyar NB I mai műsora: NAC—SzVSE W M F C—Ferencváros, Ujvidék—Elektromos DiMÁVAG—SáBTC, Szeged—Ujpest, Kolozsvár AC—Kispest, MÁVAG—Lampart, Gamma—Szolnok. Ez a mai kilencedik forduló főleg az élcsoport kialakulásának szempontjából bír döntő fontossággal. A csere mérkőzés a szeredi találkozó és a Gamma—Szolnok meccs mind nagy harcot ígér, melyeknek kiemelését megírtuk a múlt héten. Az biztos, hogy a győztesek ezeken a mérkőzéseken igen értékes pontokat szereznek majd.

A zágrábi német-horvát Róma-kupa teniszmérkőzésen a két országot a következő játékosok képviselik: Németország: Henkel, Giess és Koch. Horvátország: Puncsecs, Pallada, Mitics, Branovics.

A német kézilabda válogatott csapat a ma budapesti magyar-német mérkőzés előtt, pénteken Grazban gyakorló mérkőzést tartott egy ottani vegyes csapat ellen és 25:6 arányban győzött.

A zágrábi német-horvát teniszmérkőzésen péntek este napján mindkét egyesben a németek győztek és ezzel 2:0 arányban vezettek. Az eredmények: Henkel—Mitics 6:4, 6:3, 5:7, 6:3. Koch—Puncsecs 4:6, 6:1, 2:6, 6:2, 6:4. Amint látszik, az egykor nagy Puncsecs fölött is eljárt az idő, amit bizonyít ez a veresége is, amelyet annak ellenére is elszenvedett, hogy már a második helyre került a horvát csapatban.

A világ második legjobb eredményét érte el az 1941-es év legkiválóbb hosszútávfutója, a svéd Hellström az 5000 méteren. Az első eredmény Márk 14:08.8 mp.-es világcucca és utána következik Hellström nemrégiben elért 14:15.8 mp.-es új svéd csúcseredménye. (Pekuri 14:16.2 mp.-es ideje a harmadik).

APRÓ HIRDETÉSEK

Az apróhirdetések díja előre fizetendő

Az apróhirdetések eredménye minden körülmények közt gyors és biztos. **ÁLLÁSKERESÉS** rovatban szavanként egy leu, legkisebb apróhirdetés tíz leu. Vastag betűvel szavanként kettő leu, legkisebb apróhirdetés husz leu. Minden más rovatban legkisebb apróhirdetés 15 szóig 20 leu, minden további szó egy leu. Vastag betűvel legkisebb apróhirdetés 15 szóig 30 leu, minden további szó kettő leu. Jelleg és „Cim a kiadóban”-hirdetések után öt leu pótdíj fizetendő. Apróhirdetéseket felvesz I. kerületben: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata Bratianu 3. Tel.: 28—10. II. kerületben: Hayer-tözsde, Str. 3 August 17. — Popovici trafik, Piata Badea Cárta 8. — Kardos trafik, Piata Traian (Szerb templom mellett). — Grosz-trafik, Calea Dorobantilor 2. III. kerületben: Flauder trafik, Piata Lahovari. IV. kerületben: Grozescu trafik, Pta Küttl. — Pribac Mária trafik (Corso mozi mellett). — Welter-trafik, Pta Dragalina 6. Tel.: 45—06. — Wittek trafik, Bulv. Regele Carol 54. — Colicoia trafik (v. Galgoczy), Str. Bratianu 15/a. Tel.: 45-13. Apróhirdetéseket Aradon felvesz Rudolf Mosse hirdetési irodája (Strada Eminescu 8. Telefon 17-11).

Alkalmazás

Kőműveseket, ácsokat és napszámósokat alkalmazok, jó fizetéssel. Timisoara II, Str. Cogalniceanu 14. (Standard-harisznyagyárral szemben levő építkezésnél). (2422)

Jól főző mindenest október 15-re felvétetik Timisoara II, Vulcan 20. (5556)

Kovácsmestert, aki lóvasaláshoz is ért, azonnali belépésre keres brasovi gyár-vállalat. Ajánlatok a brasovi Elekes-könyvkereskedésbe küldendők „Gyári kovács” jellegére. (3161)

Házvezetőnő izr. családhoz azonnalra keresek. Friedmann, Timisoara IV. Str. Bratianu 34. (3162)

Fűzőszakmában jártas leányt keresünk azonnali belépésre. Ajánlatok „Fűzőszalon” jellegére a timisoarai kiadóba adandók le. (2442)

Mindenes házvezetőnő kerestetik garcon háztartásba. Csak komoly, jó ajánlású — középkorúak — jelentkezzenek irataikkal, délelőtt 9—10, délután 4—5 óra között. Cim a timisoarai kiadóban. (2472)

Egy éves gyermek mellé szakavatott, éves bizonyítványokkal bíró, pedáns, 40 évesnél fiatalabb nevelőnő elhelyezést talál magyar uriházban, Timisoaran. Ajánlatokat, lehetőleg fényképpel, a timisoarai kiadóba. (2446)

Irodakisasszony

román, magyar nyelvekben szóban és írásban perfekt, némi irodai gyakorlattal, azonnalra felvétetik. Jelentkezés: Brasov, Str. Dr. Baiulescu 1. szám. Apart. 5.

Géplakatost

keresünk. Cim a timisoarai kiadóban

Gyges rádiómehaniikus és technikus valamint asztalos felvétetik. Cim a timisoarai kiadóban. (3163)

Cipész munkásokat azonnalra alkalmazunk. Arad, Str. Cogalniceanu 45. (3923)

Szabóinas és egy kifizető azonnal felvétetik. Koch József Arad, Str. Duca 20. sz. (3913)

Jól főző mindenest keres Konya István Arad, Piata Avram Iancu 21. (3914)

Kersek egy molnárt, egy hengeres parasztörő-malomhoz. Arad, Micalaca. Dosofte 2. sz. (3920)

Temetkezési vállalat négyest hajtani tudó kocist keres október 15-re. Cim Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. sz. (3924)

Állást keres

Bármely könnyű irodai munkát elvállal szerény igényű, román, magyar és német nyelvet beszélő tisztviselő. Vidékre is menne. Cimeket kér „Szorgalmas” jellegére a timisoarai kiadóba. (6028)

Árja fatisztviselő kül- és belsőszolgálatban jártas, keres megfelelő elhelyezkedést. Cimeket „Nős 39” jellegére a timisoarai kiadóba kérek. (2471)

Perfekt levelező, könyvelő állást keres félnapra, kíségetésre, vagy órára, igen szerény díjazás mellett, vállalja a pénzügyi és betegsegélyzői befizetéseket is. Timisoara I., Str. Palanca 1. I. emelet, 8. (5038)

Fényképezés minden ágában 16 évi gyakorlattal, segédleány állást keres. Fizetési ajánló levélre válaszolok. Ajánlatokat „Gyakorlott munkaeö” jellegre Rudolf Mossehoz Arad, Str. Eminescu 8. (3671)

Nagyobb gyermek mellé állást keresek. Cimeket a timisoarai kiadóba kérek leadni. (6090)

Jobb bejárónő, aki főzni tud, állást keres. Timisoara III., Str. Odobescu 53. Ajtó 4. (2468)

Fehérneműjavítást és géphímzést vállalom. Bambach, Timisoara III., Str. Fel-dioara 9. Ajtó 1. (2464)

Középkorú özvegy nyugdíjas nő keres elhelyezkedést, mint házvezetőnő, magányos urnál, nőnél, vagy gyermek mellé. Levelet „Megbízható” jellegre a timisoarai kiadóba kér. (2469)

Oktatás

Olcson és lelkiismeretesen tanítok németül. Iskolásoknak külön kedvezmény. Arad, Calea Saguna 86. Ajtó 1. (3916)

Szeretném magam tökéletesíteni a kozmetikában. Cimeket a timisoarai kiadóba kérek „Fizetek” jelige alatt. (2461)

Lakás

Aradi konzulatusi tisztviselő keresztény magyar családnál különbejáratu butorozott szobát bérelne, csakis a város központjában. Ajánlatokat Rudolf Mossehoz kér, Arad Str. Eminescu 8. (6500)

Keresek bármely városrészben 4 szobás modern, kertés lakást mielőbbi beköltözésre. Címem timisoarai kiadóhivatalban megtudható. (6058)

Modern, szolid kombinált szobát keresek vételre Riviera virágüzlet. Timisoara, telefon 35-56. (2455)

Kétszobás, konyhás, vagy egy nagyobb szobás konyhás, esetleg fürdőszobás lakást keresek a belvárosban. Cimeket Arad, Bul. Ferdinand 22., a trafikban kérem leadni. (3915)

Háromszobás, fürdőszobás modern lakást november 1-re keresek. Cimeket a timisoarai kiadóba „Tisztviselő” jellegre kérek. (2465)

Butorozott szoba, fürdőszobahasználattal kiadó, kosztal vagy koszt nélkül. Cím a timisoarai kiadóban. (2459)

Elegánsan butorozott szobát, fürdőszobahasználattal kaphat urinó, francia- és hegedüllekeért, vagy pedig háztartásban való könnyű segédkezésért. Érdeklődni lehet csak személyesen, a Grossmann-féle bőrkereskedésben, 8-1 óra között, szivességből. (2467)

Keresek butorozott szobát, fürdőszobahasználattal, különbejárattal, központi fűtéssel, esetleg telefonnal, csak a Belvárosban. Fizetek 4000 leit havonta. Bővebbet Hotel Savoy, 76-os szoba, Timisoara.

HAZAK FÖLDEK SZÖLÖK MALMOK TELKEK

ELADÁS VÉTELE CSERÉJE

minden árfokozatban
HATSCHKEK ÜGYNÖKSÉG

Arad Bul. Caroli 17. (volt 46)
telefon 16-95

Adás-vétel

varrogepek, irodaberendezések, írógépek, hálószobák, ebédlők, matracok, otomanok, Thonet-székek olcsón eladók. Megvételre keresünk kombinált szobát, ebédlőt és teljes lakberendezést. Timisoara IV., Piata Küttl 2, az udvarban. (3115)

A Tempo bizományi üzlet Arad (Fischer Eliz-palota) ajánl: keleti és belföldi szőnyeget, íróasztalokat, varró- és írógépeket, hálószoba-, ebédlő- és szalonbutorokat, csillárokat, festményeket, rekamiéket, kasszákat, egyes butorokat. Porcellánok és disztárgyak nagy választékban. Veszünk megbízóink részére: teljes lakásberendezéseket, modern és antik butort, szőnyeget, ezüstöt, varrógépet, nemes porcellánt. Tempo, Arad (Fischer Eliz-palota). Telefon: 19-75. (3023)

4-5 lóerős motort transmissioval azonnali megvételre keresek. Cimeket: Arad, Str. Serban Voda 8. sz. alá kérek. (3891)

Két darab szép, üvegezett ablak, két örökéő kályha, egy Vezuv-mosógép eladó. Timisoara III., Str. B. Hold 15. sz. (2451)

Elcsatolt területen vennék 2-3 szobás házat, kerttel vagy anélkül. Ára itt fizetve. Cím: Rudolf Mosse Arad, Strada Eminescu 8. (3859)

Szarvasbőr, 12 quadrat, vadásztábla, nagy antik óra, disztárgyak eladók. Arad, Saguna-ut 98, udvarban. (3832)

Ebédlő, Mária Antoinette-stilbutor, megbízómnál, Blidariunál, Timisoara, Piata Küttl 2, eladó. (2433)

Brasovban

Hazak Villák Parcellák Földek
eladását és vételét szakszerűen közvetíti
GUIT ingatlanforgalmi ÜGYNÖKSÉG
BRA OV, Str. Regele Mihai 20.
Csak komoly üzletek lebonyolítását vállalom

Női kabátgallerra szőrmét vennék, jó állapotban, cím a timisoarai kiadóban. Kérem lehetőleg a déli órákban felkeresni. (2474)

Veszek jó állapotban levő roll-filmes fényképezőgépet, prizma-látcsöveket és kvarclámpát. Centrala Optica (volt Kecskeméty). Timisoara I., Bulevardul Regele Mihai I. 2. sz. (3167)

Egy 3-4 szobás modern lakással, esetleg két ugyanilyennel rendelkező, központhoz nem messze fekvő kertes villa, vagy magánház, nem zónában, megvételre kerestetik. Ajánlatokat szivességből közvetít: Kováts Ernő, Timisoara IV., Str. Bratianu 34. Telefon 43-57. sz. (2470)

Eladó perzsaszőnyeg 2-10x3 mtr. Kifogástalan állapotban. Alapszín bordó és kék. Timisoara, telefon 40-74. (2458)

Stingl-zongora, fekete, keresztthuros, páncéltökés, 3 pedálos. eladó. Timisoara II., Str. Dorobantilor 57. (3166)

Férfi-bicikli, majdnem új, gumik nélkül, eladó. Timisoara, Str. Buzesti 5. (Blaskovits-telep). (2463)

Keresek sürgős megvételre a Take Ionescu, vagy mellékutcaiban házhelvet. Cím a timisoarai kiadóban. (2460)

Hölgyeim! A legdivatosabb, kézzel kötött vumpereket, ruhákat, bélydolgokat mérték után, elsősorban készítik. Daru Olga, Arad. Str. Blanduziei 12. sz. (3833)

Veszek

jó állapotban levő irodalmi könyveket juttányos áron

ELEKES

Brasov, Strada Regele Mihai 25. sz.

Városbunda, szürke, angol szövettől, oposum-gallérral, biberet-bélessel eladó. Cím: Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. szám. (3905)

Két ritka albán bélyeg eladó. Reflektánsok adják le címüket Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. sz. alá. (3906)

Veszek egy zárható ládát, 110 cm. hosszú, 80 cm. mély, valamivel nagyobb vagy kisebb is lehet. Arad, Str. Cosbuc 5, házmaster. (3907)

Tanítók!

Szentpéteri-Gázdac, iskolakönyvek

ELEKES

könyvkereskedésében kaphatók.
Brasov, Strada Regele Mihai 25

Eladok vagy cserélek Oradeán, állomással szemben, 450,000 lei értékű villaszéri házat, 3 szoba és mellékhelyiséggel, kert és 120.000 lei értékű nagy ház-helyet. Arad, Str. Cosbuc 5, Csász. 3908)

Sötét színű férfifelöltő, gyapjuszövettől, eladó. Jakucs, Arad. Bulevardul Regele Ferdinand 11. I. emelet, ajtó 5. (3909)

Orvosi könyvek és műszerek, használt lineum és két vadonatúj kidolgozott görényprém eladó. Cím Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. (3910)

Iratszekerény eladó. Arad, Str. Virtutea Militara 2. szám. (3911)

Veszek házakat Oradean. Cimeket Komlódi Arad, Bul. Reg. Elisabeta 13. sz. alá sürgősen kérek. (3912)

Jókarban levő karikahajós varrógépet vennék. Cimeket Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. sz. alá kérek. (3917)

Patefont jó állapotban megvételre kerestek. Arad, Dna Balasa 68. szám. Belezmay. (3918)

400 drb. tenyész merinobirka, felszereléssel, kisebb tételben is eladó. Ugyanott jömeneteli szikvizgár, nagy vevőkörrel, házzal együtt, esetleg ház nélkül is, eladó. Bauer Oszkár. Simandul de jos. (3879)

Alig használt paplan eladó. Arad, Strada Doamna Balasa 71. (3830)

Eladó eredeti Singer-varrógép, kifogástalan állapotban és egy teljesen új, hor-do-zható írógép. Megtekinthetők délután 4-5-ig. Cím: Rudolf Mosse-nál Arad, Str. Eminescu 8. szám. (3925)

Eladó fehér leány szoba és egyéb butorok. Timisoara III., Str. Putna 12. szám. (6042)

Egészen új, komplett konyhabutor, valamint egy konyhakredenc jutányosan eladó. Cím a timisoarai kiadóban. (2454)

Meleg téli ruháit legolcsóbban a „Trico-Record” készítő-készüléken — szabad idejében — otthon készítheti el. A kész-ülék megtekinthető: Timisoara I., Piata Unirii 5. sz. II. em. jto 16. (3164)

Sírkövek nagy választékban és legolcsóbban Tunner köipari vállalatnál. Timisoara III. Calea Sagului 3. Telefon: 32-15. szám. (2350)

Tartós hullám

a legújabb módszer szeriut olajjal főzve

WALTRICH fodrász Timisoara

II., Traian-tér és Str. Stefan cel Mare sarok. 1-2-3-6 os villamos megállójánál :::

Különléle

Két kosztosdiák teljes ellátással felvétetik német családnál. Timisoara. (Banatia mögött). Telefon 26-84. (3159)

1½ millió lei kerestetik banyauzemnek, kb. 1 évre kölcsön, vagy részesedésre, jó kamattal, betáblázással és értékbiztosítással. Cím: Kiadóhivatalban és Rudolf Mosse, Arad. Str. Eminescu 8. (3824)

Alba-Iulia, Brasov, Bucuresti részére megbízásokat vállalom. Cím: Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. (3867)

150 katasztrális hold birtokomat Lugoj mellett (több évre is) bérebeadom. Dr. Moujalledt, Arad. Str. Mocieni 3. (3852)

Poloskairást, parkettsurolást garancia mellett vállal Lovas, Arad, Bulevardul Regina Maria 18. sz. Házmasternél. (3020)

Használt paplanokat újja dolgoz át, már 200 leiert is. Glück, Arad, Str. Baritiu 8, Piata A. Iancu mellett. (3021)

HATSCHKE-ügynökség, Arad, Bulevard Carol 17 (volt 46)

Telefon: 16-95.

ARAK EZREKBEK!

5500: országot mentén 103. kat. hold épületekkel. — 5000: kettős telekkel bérház, cca 600.000. btto hozam. — 4000: parcellázható 17. kat. hold beltelek 6-szobás lakás gazd. épületekkel.—3200: Timis-megy. 85. kat. ho.d. szántó, gyümölcsös és szőlővel, épületekkel. — 3000: Sarokbérház cca 180.000 jöv. — 1800: Színházhoz közel kis ház üzlettel. — 1500: kétlakásos modern villa. — 1500: bérház, 4 középnagy lakással. — 1100: 2x3 sz. fürdőszobával, raktár, kert. — 900: emeletes villa kül-városban, gyümölcsösökkel. — 750: 2 szobás modern villa. — 600: 6 szobás, nagy kertes külv. — 550: belv. 3-szobás. — 450: új 2-szobás. — 400: 2-szobás, kertes. — 290: II. ker. 4 lakás. — 240: Oituzban nagy kert. — 240: 2 lakás II. ker. — 180: Pernesvaban 3 lakás kert.

Azonnalra keresek raktárhelyiséget Timisoarán a Belvárosban. Telefon 40-09. (3165)

Hálószoba berendezést kétágyast bérebeadnék. Cím Rudolf Mosse, Arad, Str. Eminescu 8. (3004)

Megbízásból

vásárolok here- és mindenféle magvakat, legmagasabb napi áron, mintázott ajánlatot kér Szücs Pál, Timisoara III., Str. Prota Dragomir 1. szám. Telefon: 42-92.

Rövid lejáratu üzleteket finanszíroznék 100.000 leig, teljes garancia ellenében. Cimeket Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. sz. alá kérek. (3921)

A Bratianu-téren egy helyiség, modern portállal, komoly érdeklődőknek, jutányos feltételek mellett átadó. Érdeklődők adják le címüket „Helyiség” jellegre a timisoarai kiadóban. (2450)

Máté műhímző, készít gombokat minden nagyságban, a legújabb fazonban. Ajouroz, tamburiroz, himz, kelengyékét monogramoz gépen. Arad, Str. Eminescu 20-22., az udvarban, a kapuval szemben. (6520)

Parfumeriának alkalmas, forgalmas helyen fekvő üzlethelyiséget bérebe keresek. Cimeket a timisoarai kiadóba kérek. (2462)

Borsák villamosbérlet elveszett. Megtaláló sziveskedjék leadni Timisoara I., Str. Petre Carp 6, II. em. (2473)